

új kéve

AZ ÉSZAKI MAGYAR PROTESTÁNS GYÜLEKEZETEK LAPJA

*Gloria in excelsis Deo et in terra pax hominibus bonae voluntatis.
Dicsőség a magasságban Istennek! És a földön békesség a jóakarató embereknek!*

<p>Lőrincz Attila református lelkész, a SMAPEK Elnökségének lelkészi elnöke, 523 98 HÖKERUM Tángárdre 136 Mobil: +46-70-695 59 05 E-mail: attila.smapek.parokia@gmail.com</p>
<p>EGYHÁZI TISZTSÉGVISELŐK</p>
<p>Dr. HERCZEGHNÉ DR. JUHÁSZ EDIT az Úppsalai Gyülekezet felügyelője, a SMAPEK Elnökségének világi elnöke, országos főfelügyelő 752 67 ÚPPSALA Herrhagens byväg 56 Mobil: +46-73-772 68 25 E-mail: edit.herczeghne@gmail.com</p>
<p>Dr. SEBESTYÉN GÁBOR a Stockholmi Gyülekezet felügyelője, emeritus (tiszteletbeli) országos főfelügyelő 126 47 HÄGERSTEN Fastlagsvägen 421 Tel: +46-8-184 172 Mobil: +46-73-966 04 14 E-mail: gabor.sebestyen@yahoo.com</p>
<p>TÓTH ILDIKÓ a Sölvesborgi Gyülekezet felügyelője, emeritus (tiszteletbeli) országos főjegyző 294 34 SÖLVESBORG Rektör Dahlsg 4 H Tel: +46-456-140 37 Mob: +46-73-025 40 14 E-mail: tothildiko41@gmail.com</p>
<p>BUGNYÁR ANNA ÉVA az Úppsalai Gyülekezet presbitere, a SMAPEK országos főjegyzője, 753 32 ÚPPSALA Skolgatan 47 A Mobil: 0722-637814 E-mail: anna.bugnyar@gmail.com</p>
<p>LINDBERG CSISZÉR KATALIN a Västerås-i Gyülekezet felügyelője, a SMAPEK Elnökségének tagja 724 70 VÄSTERÅS Lövhagsgatan 7 Mobil: +46-73-673 59 58 E-mail: csisszancs@freemail.hu</p>
<p>Ij. VASZI ÁRPÁD a Helsingborgi Gyülekezet felügyelője, a SMAPEK Elnökségének tagja, IT-felelős 254 49 HELSINGBORG Jaktfalsgatan 62 Mobil: +46-76-008 08 76 E-mail: avaszi@yahoo.se</p>
<p>KOVÁCS ANDREA központi pénztáros hivatalból részt vesz az Egyháztanács és az Egyháztanács Elnökségének ülésén 267 73 BILLESHÖLM Ivarsgatan 6 Mobil: +46-70-644 02 49 E-mail: penztaros@keve.se</p>
<p>DEÁK GYÖRGY a Borási Gyülekezet felügyelője 507 54 BRÅMHULT Jutegatan 11 Tel: +46-33-230 307 E-mail: deak.gyuri@hotmail.com</p>
<p>FEKETE JENŐ az Eskilstunai Gyülekezet felügyelője 633 53 ESKILSTUNA Klarbärsvägen 23 Tel: +46-16-120 039 Mobil: +46-70-920 33 72 E-mail: jeno.fekete43@gmail.com</p>
<p>JORDÁKY BÉLA a Göteborgi Gyülekezet felügyelője 428 35 KÄLLERED Gamlehagsvägen 19 Tel: +46-31-795 25 02 Mob: +46-70-562 31 08 E-mail: bela.jordaky@gmail.com</p>
<p>SÁRKÁNY SÁNDOR a Halmstad-i Gyülekezet felügyelője 312 40 GENEVAD Lillgatan 2 Mobil: +46-70-972 46 78 E-mail: sandorsarkany@yahoo.com</p>
<p>GAAL IMRE a Jönköpingsi Gyülekezet felügyelője 561 48 HUSKVARNA Öllonbörvägen 6 Mobil: +46-70-362 45 72 E-mail: imre.gabriella@telia.com</p>
<p>KÁLI SÁNDOR a Ljungbyi Gyülekezet mb. felügyelője 334 33 LJUNGBY Rönnesvägen 72 Mobil: +46-79-359 67 77 E-mail: 71kiskali@gmail.com</p>
<p>Dr. BÉKÁSSY N. ALBERT a Malmöi Gyülekezet felügyelője 226 57 LUND Skrivarevägen 13 Tel: +46-46-13 83 04 Mobil: +46-70-213 83 04 E-mail: bekassy@gmail.com</p>
<p>PÉTER CSABA KÁLMÁN a Växjöi Gyülekezet felügyelője, a Szeretetszolgálat országos megbízottja 355 73 VÄXJÖ/GEMLA Stationsvägen 7 Mobil: +46-70-454 51 21 E-mail: csaba.peter@hotmail.com</p>

Strängnäs - Mártírok kápolnája

Herczeghné Juhász Edit

„HOGY E NEMZETET JÓZAN LÉTRE RIASSZAM”

Egy ősi keresztyén mondás szerint: A mártírok vére mag, ezek alapján földi haláluk pedig magvetés. A görög martyros szó tanút jelent. A hit tanúja az, aki ha kell, élete árán is kiáll meggyőződése mellett. Pál és a tizenkét tanítvány közül egyedül csak János halt meg természetes halállal. A többiek pedig mind mártírhaltak, s azóta a mártírok sora folytatódik napjainkban is.

Háborúk dúlnak faji, kulturális vagy vallási meggyőződésbeli különbségek miatt. Egyesek a szülőföldjükhöz való ragaszkodásukkal, vagy a számukra életük megtartását biztosító lelki táplálék miatt állnak a hatalom útjában.

Korunk hitevesztett és erkölcsében meghasonlott embere pedig értetlenül szemléli a halált is vállalók hősiességét, és kérde: Miért éri meg a gyötrelmet vállalni?

Mi lehet a személyes érdeke annak, aki a közösségéért, a hazáért és az anyanyelvéért kiáll? A válasz erre a kérdésre egyszerű. Az akár életét is feláldozó ember tovább lát a földhözragadt, az anyagi világ rabságában élőkénél. Egy adott, szorongató történelmi helyzetben csak a különleges adománnyal megáldottak tudják megállni a helyüket. A maga javáról a közösség érdekében lemondani képes, akár élete áldozatát is vállaló ember karizmával rendelkezik, és éppen ezen tulajdonsága miatt válik példaértékűvé a környezete és az utókor számára.

A mártírság az üldözök ártó szándékának véltlen elszenvedése. A nemzetért való szenvedést és akár a halált is vállalás bátorságot és igen erős hitet feltételez. Az úgynevezett „érmihályfalvi csoporthoz” tartozó Sass Kálmán halálos ítélet által hagyta el az árnyékvilágot, s rehabilitációja mind a mai napig elmaradt.

Márai Sándor szavaival élve „Magyarnak lenni nem állapot, magyarnak lenni magatartás!” Életünk és magatartásunk által legyünk méltó utódai hőseink és mártírjaink életáldozatának. Adjuk tovább utódainknak az anyanyelvet, őrizzük az előtünk jártak emlékét, mutassunk példát emberségből, becsületből, kitartásból és tiszteletből minden körülöttünk élőknek, hisz nem véletlen a hely, ahol vagyunk, sem a környezet, amelyben élünk.

Mi hát a feladatunk? Az élet Urának el tudunk-e számolni bármikor, ha menünk kell? Bölcsen mondták az régi öregek: „Úgy dolgozz, mintha örökké élnél, s úgy imádkozz, mintha mindjárt meghalnál.” Úgy éljünk hát, hogy ne legyen panaszunk rá, hogy Égi Atyánknak, sem embertársainknak!

Útravalóul szívleljük meg Máté Imre: Harcot vívunk című versét!
(Lásd a 7. oldalon)

AMIT MINDENKI MEGÉRT*

(Fil 2, 10–11)

Összekuporodva ült már vagy fél napja a koncentrációs tábor egyik sarkában. A csúcsok felől havas szél fűtt, de már nem fázott. Már fázni sem tudott. Tétován bámult maga elé. Zsákrongyba csavart, mállott cipőjét nézte, de nem látta. Körülötte csonttá soványodott alakok ölelgették a felszabadító katonákat. Friss ételszag csapta meg. Nagyot nyelt, szájában összefutott a nyál, de nem volt ereje, hogy fölkeljen. Hazagondolt. Vajon élnek-e? Mi van templomában? Gyülekezetével? Otthonával, ahonnan percek alatt kellett eljőnnie azon a nyirkos éjjelen. Kiskabátban. Búcsú nélkül.

Lába előtt két másik rongycsomó állt meg. Nem volt ereje, hogy fölnezzon.

— Herr... Sind sie Pfarrer, nicht wahr?

Nem sokat tudott németül, de ezt megértette. Hogy ő lelkész-e? Tétován felnézett. Egy volt osztrák miniszter állt előtte szakállasan, soványan, aszottan, rongyokban. Igen. Lelkész... az volt... vagy ezer éve... az Alföldön... Abban a nagy faluban... addig a lidérces éjszakáig... De csak ennyit mondott.

— Jawohl.

— Akkor jöjjön, – magyarázta fogolytársa – egy lengyel barátunk éppen a szabadulás órájában halt meg. El kellene temetni. Eddig csak éppen elkaparták, aki már nem bírta tovább. Ezen a temetésen végre pap is legyen.

A lelkész végignézett rongyain, piszkos kezén. Az osztrák elértette:

— Nem baj. Ilyen lesz a gyülekezet is.

Tétován állt meg a gödör előtt. A friss hanton zsákba varrt test pihent.

A sír körül néhány egyenruha és sok-sok szakállas, aszott arc. Ők is „egyenruhában”. Mindnyájan egyformák, lengyelek, magyarok, szlovákok, ukránok, németek, osztrákok, franciák s ki tudja, még hány nácio: az elkínzottság, a nélkülözés, az éhség egyenruhájában.

Kezét összekulcsolta:

— Kegyelem néktek és békeség az Istentől, Aki teremtette az eget és a földet. Ámen.

Mit is mondjon... Mit is mondjon? Itt, itt... több száz kilométerre hazájától – itt, éppen itt? Hiszen alig van, aki érti. Nyolcan, tízen se, hiszen ő csak magyarul beszél.

— Atyám! Te tudod, mit érzünk mindnyájan... nem tudjuk szavakba foglalni... és nem tudjuk talán soha... Légy áldott, hogy könnyűltél rajtunk, köszönjük,

* Gyökössy Endre: Mai példázatok c. könyvéből

hogy irgalmaztál nekünk... Hazatért ez a lélek... bocsásd meg bűneit... és azokét... azokét is, akik nem tudták, mit cselekedtek vele... velünk...

Fölnézett.

Aszott, merev arcok nézték a sírt, vagy túlmeredtek a havas csúcson, túl a túlon, túl mindenben, üveges, dült szemekkel. Szörnyű panoptikum!

... Uram, irgalmas voltál ehhez az emberhez, hogy hazahívtad, hogy felszabadítottad... Úr Jézus Krisztus... könyörülj és irgalmazz neki, nekünk...

Úr Jézus LKrisztus...

Az arcok megrezzentek...

— Ne hagyj ezt az árva, beteg, esett népet, Jézus Krisztus.

Néhányan térdre zökkentek. Csontjuk koppant a fagyos földön. Az ukránok mélyen meghajoltak és háromszor keresztet vetettek.

Úr Jézus Krisztus...

Ezt mindnyájan értették, lengyelek, szlovákok, ukránok, németek, osztrákok, franciák és minden nácio.

A szakállas, mosdatlan arcokon nehéz könnyecsek gördültek végig. A pap vacogva, dideregve már-már csak ezt az egy nevet mondogatta, szinte öntudatlanul:

— Jézus Krisztus, Úr Jézus Krisztus...

Valaki sírni kezdett, nehéz, fölesukló férfisírással.

Jázus Krisztus... Jézus Krisztus...

Már nem is volt emberi hangja, inkább csak nyögdelte.

— Oh, ma mère! Sírt fel egy francia.

Már mindenki térdelt. Hogy térdeltek!

Csak a katonák álltak még feszesen. Feszesen és homályos szemmel.

Jézus... Jézus Krisztus – kongott a pap hangja...

Az egyik katona letérdelt. Aztán a többiek is. Megrendülten és felszabadultan.

Ha látták ezt az angyalok, és látták –, ha érezték a föld alatt valók és érezniük kellett a föld alatt valóknak is, beteljesült Pál szava: Jézus nevére minden térd meghajoljon, menyeieké, földieké és föld alatt valóké, és minden nyelv vallja, hogy Jézus Krisztus Úr, az Atya Isten dicsőségére.

Ott is.

Itt is.

Akkor is.

Most is.

Mindörökké.

„URAM, NE RÓDD FEL NEKIK EZT A BÜNT!”

István pedig – kegyelemmel és erővel telve – nagy csodákat és jeleket tett a nép között. Megjelentek azonban néhányan a szabadosok, a ciréneiek és az alexandriaiak zsinagógájából, valamint néhányan a ciliciaiak és ázsiaiak közül, és vitakoztak Istvánnal; de nem tudtak szembeszállni azzal a bölcsességgel és Lélekkel, amellyel beszélt. Ekkor felbújtottak embereket, akik ezt mondták: „Hallottuk, amikor káromolta Mózes és az Istent.” Ezzel fellázították a népet, a véneket és az írástudókat, rárohanva elfogták őt, és a nagytanács elé horcolták. Hamis tanúkat is állítottak, akik ezt mondták: „Ez az ember állandóan e szent hely és törvény ellen beszél. Hallottuk is, amikor azt mondta, hogy az a názáreti Jézus lerombolja ezt a helyet, és megváltoztatja azokat a szokásokat, amelyeket Mózes hagyott ránk.” Ekkor a nagytanácsban ülők mind rátekintettek, és látták, hogy az arca olyan, mint egy angyalé. // „Ti kemény nyakú, körülméletlen szívű és fülű emberek, mindig ellene szegültök a Szentléleknek, atyáitokhoz hasonlóan ti is. A próféták közül kit nem üldöztek a ti atyáitok? Meg is ölték azokat, akik megjövendölték az Igaznak eljövését. Most pedig az ő árulóivá és gyilkosaivá lettetek ti, akik bár angyalok közvetítésével kaptátok a törvényt, mégsem tartottátok meg.” Amikor ezeket hallották, haragra gerjedtek szívükben és fogukat csikorgatták ellene. Ő azonban Szentlélekkel telve az égre függesztette a tekintetét, és látta Isten dicsőségét, és Jézust, amint az Isten jobbra felől áll. Ekkor így szólt: „Íme, látom az eget megnyílván, és az Emberfiát, amint az Isten jobbra felől áll.” Erre hangosan kiáltottak, bedugták a fülüket, és egyakarattal rárohantak; azután kiűzték a városon kívülre, és megkövezték. A tanúk pedig felsőruháikat egy Saul nevű ifjú lába elé tették le. Amikor megkövezték Istvánt, az így mádkozott: „Úr Jézus, vedd magadhoz lelkemet!” Azután térdre esett, és hangosan felkiáltott: „Uram, ne ródd fel nekik ezt a bünt!” És amikor ezt mondta, meghalt. (Lekció: ApCsel. 6,8-15; 7,51-60.)

„Boldogok, akiket az igazságért üldöznek, mert övék a mennyek országa. Boldogok vagytok, ha énniattam gyaláznak és üldöznek titeket, és mindenféle rosszat hazudnak rólatok. Örüljétek és ujjongjatok, mert jutalmatok bőséges a mennyekben, hiszen így üldözték a prófétákat is, akik előttek éltek. (Alapige: Mt. 5, 10-12)

Zsúfolásig megtelt az Isten háza. Több százan gyűltek össze a templomba, az imádság órájára. Amikor a lelkész palástosan felérkezett a szószékbe, váratlanul egy feketébe öltözött, maszkot viselő és fegyvert hordozó ember berontott a templom csendjébe, ráirányította fegyverét a hívekre és azt kiáltotta: „aki a Krisztusé, az maradjon a helyén, aki nem, az elmehet!” Pillanatok alatt kiürült a zsúfolásig megtöltött templom. Mindössze ötön maradtak a helyükön, szétszórtan a templom kopott padjaiban, valamint a lelképásztor a szószékben. Az öt ember imára kulcsolta a kezét és imádkozni kezdett. A lelkész is kezébe vette rongyos Bibliáját, melléhez szorította, behunyta a szemét és ő is imádkozott. Ekkor a fegyveres, csendes, áhítatos hangon így szólt a lelkészhez: „Kedves tiszteletes úr! Bocsánatot kérek a kellemetlenségért, most már elkezdheti az istentiszteletet, mert akik itt vannak, azok valóban Isten gyermekei!”

A mai napon, ezekre emlékezünk, akiknek még az életüknél is drágább volt Krisztus!

Az első mártír, vértanú István diakónus volt, akiről a Bibliaolvasás rendjén hallottunk. Azóta milliók neve van vérrel felírva a mennyek országának nagy könyvébe. Közöttük a Sass Kálmán lelképásztoré is, akit többszöri meghurcoltatással, nyomorgatással és börtönnel sem tudott megtörni hitében és nemzeti öntudatában egy megromlott, hitetlen, istentelen rendszer, ezért az életével fizetett.

Én abban a városban születtem, ahol Sass Kálmán és még sokan mások szenvedtek és életükkel fizettek Krisztusért és magyarságukért. Szamosújváriként többször megadatott, hogy bemehessek a börtön falai közé. Nem szenvedni egy elvetemült, gyilkos rendszer istentelensége miatt, hanem imádkozni a foglyokkal és igét hirdetni nekik. Nyomasztó érzés nehezedett rám a börtön vastag falai mögött. Pedig tudtam, hogy gyorsan lejár az a két óra és újra kint lehetek. Mennyire nyomasztó, fájó és gyöttrő lehetett azoknak, akik ártatlanul, igazságtalanul, csupán azért, mert magyarok és Krisztus követői voltak, szenvedtek és örökre el lettek zárva a szabadságtól, a szeretteiktől és mindattól, ami értelmet adott az életüknek? Gyalázat. Háborog az ember lelke, ha van egy kis igazságérzete. Üldözés, koholt vádak, gyilkosság. Fáj nekünk még hallani is ezekről, hát nekik, akik benne voltak és hordozták a keresztet?

Ezzel a fájdalommal is, mi Krisztushoz kell forduljunk, mert Ő a szabadító, megtartó és üdvözítő Urunk! Ő volt az egyetlen, aki szent életet élt és mégis át kellett menjen az emberi gonoszságnak és gyűlöletnek határt nem ismerő mélységein, el kellett hordozza a poklok poklát, hogy fizessen értünk és helyettünk. Elsőként róla írja az ige, hogy

„Megvetett volt, és emberektől elhagyatott, fájdalmak férfja, betegség ismerője! Eltakartuk orcánkat előle, megvetett volt, nem törődünk vele. Pedig a mi betegségeinket viselte, a mi fájdalmainkat hordozta. Mi azt gondoltuk, hogy Isten csapása sújtotta és kínozza! Pedig a mi vétkeink miatt kapott sebeket, bűneink miatt törték össze. Ő bűnhődött, hogy nekünk békességünk legyen. Amikor kínozták, alázatos maradt, száját sem nyitotta ki. Mint bárány, ha vágóhídra viszik, vagy mint juh, mely némám tűri, hogy nyírják, Ő sem nyitotta ki száját.” (Ézs. 53)

Ilyen megaláztatáson ment át a mi Megváltónk. Ez a kereszt útja. Ezt vállalta és hordozta Krisztus értünk, hogy megfizessen bűneinkért és megnyissa előttünk az Örök Élet kapuját.

A Szentlélek kitöltésével létrejött a Keresztyén Anyaszentegyház, Jézus Krisztus követőinek serege, és azóta sokan hordozták és hordozzák ma is a keresztet Krisztusért, úgy ahogy Ő előre megmondta: „ki-ki vegye fel az ő keresztjét és kövessen engem.” Krisztus követése nem az egyházi tisztségek betöltéséből áll, hanem a kereszt vállalásból és hordozásból, a szolgálatból, a hit megéléséből, a Lélek gyümölcseinek megterméséből.

Fontos azonban megértenünk, hogy nem minden szenvedés keresztthordozás. Ha valaki saját mulasztása, hibája vagy tudatlansága miatt szenved, az nem keresztthordozás. Sajnos sokszor elhangzik tévesen ez a megállapítás, hogy valaki hordozza a keresztet. Egyszer egy kocsmában az alkohol hatására összehalászott két ismerős, majd egymásnak estek, végül súlyos sérülésekkel a kórházban kötöttek ki. Úgy kérték fel a lelképásztort imádkozásra, hogy „imádkozzon értük, mert hordozzák a keresztjüket.” Ez nem keresztthordozás, hanem az alkohol mámorának szenvedése. A kereszt hordozás egyedül és kizárólag a Krisztusba vetett hitért való szenvedést jelenti. Az sem volt keresztthordozás, amit a XIII. századtól kezdődően a flagellánsok gyakoroltak. Egy keresztyén szerzetesrend volt, akik naponta többször önmagukat ostorozták saját bűneik miatt és mások bűneiért. Ostorozták magukat, hogy szenvedjenek a bűnért. A bűnért való szenvedés sem keresztthordozás, hiszen azért már elhordozta Krisztus a keresztet. Egyedül és kizárólag csak az igazságért, a becsületességért, a szeretetért, azaz a Krisztusért való szenvedés keresztthordozás és mártíromság.

Jézus sehol nem beszélt arról és soha nem kérte az övétől, hogy keressék a szenvedést, a mártíromságot. Isten nem gyönyörködik a szenvedésben. Ő a szeretetben, a kegyelmességben, az egyetértésben, a segítőkészségben, a hűségben, a hit megélésében és annak gyümölcseiben gyönyörködik. Nem kell nekünk keresni a mártíromságot, a kereszt hordozást, mert sajnos megadja nekünk azt a hitetlen, istentelen világ, a maga elvetemült, Isten tagadó rendszereivel. Ha igazán hiszünk Istenben és vállaljuk a Krisztusért való szolgálatot, akkor Jézus szava újra és újra beteljesül: „ha engem üldöztek, titeket is üldözni fognak.”

Sass Kálmán és még sokan mások vállalták Krisztust és vele együtt a megvetést, a szenvedést, az alaptalan rágalmozást, a meghurcolást, és végül a mártírhalált. Pedig úgy olvastam, hogy Sass Kálmán választathatott volna mást is. Amikor 1929 és 1931 között Svájcban volt tanulmányi úton, Isten kegyelme úgy irányította élete útját, hogy megismerkedett a Paraguay tiszteletbeli svájci konzul feleségével, Berta Welti Schneider asszonnyal. Egy délután, a genfi tavon töltötte szabad idejét, vagy éppen elmélkedett, amikor észrevette, hogy egy csónakból kiborult valaki a vízbe. Rögtön bevetette magát a megmentésére, mert a krisztusi szeretet erre kötelez minket. Ha jót tehetünk és nem tesszük, bűnt követünk el. Ő pedig jót akart tenni. Sikeres volt a mentés és kiderült, hogy a póruljárt hölgy egy nagyon gazdag ember felesége. Weltiné halálából a megmentéséért, valamint megismerve az ifjú Sass Kálmán addigi életútját, elindította a Kálmán örökbecfogadásának eljárását, és rövid időn belül fogadott fiává nyilvánították. Amikor lejárt Sass Kálmán tanulmányútja, akkor Weltiné szinte könyörögve kérte, hogy maradjon Svájcban, ne menjen vissza abba a Romániába, ahol annyi gyűlölet van a magyarok iránt, hanem legyen a gazdag család egyik örököse. Sass Kálmán hitének és elhivatás tudatának jegyében döntött és választott. Tudta, hogy neki küldetése van, még akkor is, ha nehéz, ha ellehetetlenítik, ha az életébe kerül. Ő a reá bízott feladatot el kellett végezze.

Életünk vándorútja sokszor érkezik ilyen elágazásokhoz, útkereszteződésekkhez, amikor nekünk dönteni kell és választani lehet. A legtöbb ember az egyszerűt, a kényelmeset, a világ szerinti jobbat, a könnyebbet választja, ahol talán van egy kis anyagi többlet, egy kis anyagi haszon, nyereség, van egy kis csillogás, egy kis felmagasztalás; és nagyon kevesen vannak, akik a szolgálatot, a gyümölcstermés útját választják. Talán biztosra vehető, hogy Sass Kálmán sorsa jobb lett volna, ha Svájcban maradt volna, de akkor az ő neve nem szerepelne itt a Strängnási Dómtemplom mártíroknak szentelt kápolnájában. Jobb és anyagiakban gazdagabb és sikereesebb élete lett volna Svájcban, de a neve nem lenne kitörölhetetlenül vérrel felírva Isten országának nagy könyvében. Ő döntött és választott.

Nekünk is dönteni és választani kell. A kérdés mindig úgy kell felvetődjön, hogy mi és ki nekünk a fontos? Kinek kell inkább engedelmességet, Istennek vagy embereknek? Mit akarunk elérni, földi jólétet, vagy Isten országát? Persze, a kettő nem mindig zárja ki egymást. Salamon királynak azt mondta egykor az Isten, hogy kérjen Tőle, amit csak akar, és megadja neki. Salamon bölcsességet kért, hogy tudja helyesen, Isten akarata szerint vezetni a népet. Így válaszolt Isten a kérésére: „Mivel ezt kérted, és nem kértél magadnak hosszú életet, nem kértél gazdagságot, és nem kérted ellenségeid életét, hanem értelmet kértél, hogy törvényemnek engedelmességeddel tudj kormányozni, ezért teljesítem kérésedet; olyan bölcs és értelmes szívet adok neked, hogy hozzád fogható nem volt előted, és nem támad utánad sem. Sőt, azt is megadom neked amit nem kértél: olyan gazdagságot és dicsőséget is adok neked, hogy nem lesz hozzád fogható senki a királyok között!” (1Kir.3,11–13)

Krisztus követése nem zárja ki Isten áldását és nem feltétlenül jelent szegénységet, de nekünk választani kell és nyilvánvalóvá kell tennünk, hogy nekünk mi a fontos. Ezért mondta Jézus ugyancsak itt a Hegyi beszédben, hogy „keressétek először Isten országát és minden más egyéb megadatik nektek.” Pál apostol később úgy fogalmazta ezt meg a Rómabeliekhez írott levelében, hogy ha Isten a legdrágábbat, az ő Fiát adta nekünk, akkor hogyan adna vele együtt mindent nekünk. Vele együtt mindent. Ebben a mindenben benne lehet gazdagság vagy szegénység, benne lehet bőség vagy szenvedés, benne lehet sikeres vagy fáradságos és nehéz szolgálat, benne lehet gyümölcstermő élet vagy kereszt-hordozás, de mindenképpen benne van a jutalom.

Erre a mai alkalomra alapigéül a Hegyi beszéd utolsó, nyolcadik boldogmondását választottam és annak a magyarázatát. Ezzel fejezi be Jézus a Boldogmondások tanítását: „Boldogok, akiket az igazságért üldöznek, mert övék a mennyeknek országa!” Vajon hogyan lehetett volna boldog Sass Kálmán az üldözés miatt? Hogyan lehetett volna boldog a szamosújvári börtönben? Hogyan lehetett volna boldog a koholt vádak miatt, az alaptalan meghurcolás miatt, amikor ártatlanul kellett szenvedjen? Biztos, hogy nem volt boldog!

Jézus sem volt boldog Nagypénteken, amikor az emberi igazságtalanság miatt szenvedett és a pokol gyötrelmét hordozta! Akkor vajon hogyan kell értenünk Jézus boldogmondását? Azt mondja Jézus, hogy Boldogok. Miért? Mert övék a mennyeknek országa! És kik azok, akik elnyerik ezt a jutalmat? Azok, akik annyira komolyan veszik a hitüket, Isten igazságát, Krisztus követésének útját, hogy azért hajlandók akár az üldözést, akár a szenvedést, akár a mártírhálált is vállalni. Nem a mártírság és nem a szenvedés tesz valakit boldoggá, hanem az a jutalom, amit Isten ígérte szerint megad mindazoknak, akiket nem tudtak megtörni hitükben. Ezt a mennyei igazságot teszi nyilvánvalóvá Jézus az utolsó boldogmondásban, és ezt magyarázza meg a következő két igeversben, amikor azt mondja:

„Boldogok vagytok, ha énmiattam gyaláznak és üldöznek titeket, és mindenféle rosszat hazudnak rólatok. Örüljétek és ujjongjatok, mert jutalmatok bőséges a mennyben, hiszen így üldözték a prófétákat is, akik előttetek éltek.” Boldogok vagytok, sőt örüljétek és ujjongjatok, mert jutalmatok bőséges a mennyekben. Kiknek? Azoknak, akiknek még az életüknél is drágább a Krisztus, akik annyira komolyan veszik a hitüket, Istenbe vetett bizalmukat, hogy semmi sem tudja őket megakadályozni Krisztus követésében.

Hitünk szerint Sass Kálmán boldog ember volt. Nem azért, mert börtönbe zárták, nem azért, mert meggyötörték, nem azért, mert gyarló, gonosz emberek megölték, hanem azért, mert elnyerte jutalmát, mert megharcolta a hitnek szép harcát. Kinyílt előtte a mennyország kapuja, úgy ahogy István diakónus is bizonyosságot tett, mielőtt kilehelte volna a lelkét.

Minket, akik ma emlékezünk nemzetünk mártírjaira, arra kell biztasson az ige, hogy hitünket minden körülmények között tartsuk meg, mert a jutalom már el van készítve. Érdemes megharcolni a hitnek szép harcát, mert így lesz győztes az életünk, így lesz részünk az élet, az Örök Élet koronájában. Krisztus életpéldája is ezt mutatja nekünk. Nagypéntek után eljött a Húsvét, és Húsvét után eljött a Mennybemenetel. A megaláztatás és szenvedés után eljött a felemeltetés, a megdicsőítés. Isten igazságos, és mindenkinek megfizet az ő cselekedetei szerint.

Holnap Advent első vasárnapja. Latin kifejezésű szó az Advent, az adventus Domini-ból származik, ami magyaráz az azt jelenti, hogy jön az Úr. Az Úr egyszer már eljött. Nyilvánvalóvá tette Isten irántunk való szeretetét. Elhozta nekünk Istenünk kegyelmét, bűnbocsánatát, és megnyitotta előttünk az Örök Élet kapuját. A jutalom már készen van, mert Krisztus elkészítette. Amikor visszament a mennybe, megígérte, hogy újra el fog jönni.

Akkor már nem Isten kegyelmét fogja hozni, hanem az ítéletet azoknak, akik hitetlenül éltek, a jutalmat pedig azoknak, akiket senki és semmi nem tudott megtörni hitükben. Erre tekint a mi adventi várakozásunk. Amikor vissza fog jönni az Úr, akkor az övéi, akik megharcolták a hitnek szép harcát, Isten örök dicsőségébe jutnak. Akik pedig megvetették Istent és az Ő szabadítására hívó szavát, és meggyötörték az Ő választottjait, az Ő szolgálóit, azok örök kárhozatra jutnak. Az örök dicsőségről azt mondja az ige, hogy olyat szem nem látott, fül nem hallott, sem emberi szív meg nem gondolt. Ott nem lesz többé szenvedés, fájdalom, betegség, nyomorúság, üldözés, és nem lesz többé halál. A kárhozatról azt olvassuk, hogy ott lesz sírás és fogcsikorgatás.

Krisztus eljött és mindent elvégzett annak érdekében, hogy az Örök Élet örökösei legyünk. A mi hitünkön múlik és annak gyümölcsein, hogy hova fogunk megérkezni. Jézus minden bizonnyal vissza fog jönni, mert amit Isten megígért, az mind be fog teljesedni. Bátorítson az ige és buzdítson a mártírok vére, Isten útján járni, Krisztus szolgálatában méltó életet élni, hogy mi is elnyerjük jutalmunkat, és majd egykor nekünk is azt mondja az Úr: „Jól vagyon jó és hű szolgálóm, kevesen voltál hű, sokra bízlak ezután. Menj be a te Atyádnak örökségébe.”

Soli Deo Gloria! Egyedül Istené legyen a dicséret és dicsőség! Amen!

IMA. Kegyelmes Istenünk, mennynek és földnek dicsőséges Ura! Színed előtt állva megvalljuk, hogy háborgás van a szívünkben, amikor látjuk a sok igazságtalanságot, gyűlöletet, irigységet és istentelenséget, ami tombol elvetemült világunkban. Ezért kellett szenvedjen a te egyszülött Fiad, ezért kellett elhordozza a kereszthalál gyötrelmét, hogy megnyissa a világ előtt az örök élet kapuját.

Köszönjük Urunk, hogy megváltottál minket és mindent elvégeztél annak érdekében, hogy az üdvösség koronája a miénk legyen. Köszönjük a hitet, amivel magadhoz kapcsolod életünket. Köszönjük az ige biztatását, amely alkalomról alkalomra rámutat a reánk váró jutalomra, amiért érdemes küzdeni és megharcolni a hitnek szép harcát, még akkor

is, ha nehéz, ha szenvedésen, vagy akár mártírságon vezet is keresztül az út. Köszönjük Urunk az ige biztatását, és köszönjük azokat a hitvalló ösöket, akiknek az életüknél is drágább volt a Krisztus. Köszönjük a mártírok példaértékű életét, amelyet igenis érdemes követni, hiszen az életük árán, de megmaradtak hitükben és nemzeti öntudatukban.

Kérünk adj nekünk is bölcsességet, erőt, kitartást, hogy meg tudjuk harcolni mi is hitünk szép harcát és elnyerjük az örökségünket. Adj bölcsességet, hogy reád tudjuk bízni az ítélezést, hiszen te vagy az Igaz Bíró, aki megfizetsz mindenkinek az ő hite és cselekedete szerint.

Gondviselő oltalmadba ajánljuk Egyházunkat. Kérünk adj több szeretetet, türelmet, megértést, hogy valóban azt a szolgálatot tudjuk elvégezni, amivel megbíztál minket. Óvj meg Urunk a báránybőrbe bújít farkasoktól, akik minduntalan pusztítani kívánják Krisztus gyülekezetét. Gondviselő oltalmadba ajánljuk azt a szolgálatot, amit reánk bíztál. Hadd tudjuk elvinni szereteted megtérésre hívó szavát minél több embernek, hogy ők is meghallják hívásodat: „Jöjjetek Énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és megterheltetek, és Én megnyugvást adok nektek.” Imádkozunk a betegekért, az árvákért, az özvegyekért, a bánatos szívűekért, add meg minden gyermekednek azt a támaszt, biztatást és vigasztalást, amire éppen szüksége van most itt, a halál árnyékának völgyében.

Légy Urunk ezzel az egész elvetemült, istentelen és hitetlen világgal. Buzdítsad megtérésre a megkeményedett szíveket. Adj bölcsességet és hitet a világ vezetőinek, mert amíg ők hitetlenek és istentelenek, addig a világ is arra fog haladni, amerre vezetik.

Így kérünk Atyánk, tedd áldottá a mártírok emlékét, minket pedig áldjál meg igaz hittel, hogy neked szolgálhasunk. Szent Fiadért, az Úr Jézus Krisztusért kérünk, hallgasd meg imádságunkat, és áldd meg életünket! Amen!

Lőrincz Attila református lelképásztor

Máté Imre

Harcot vívunk

Megszólítottam ösanyákat, ösapákat,
öt égtáj határai között örökdő szellemeket,
lévén nemzetünk igen nagy ínségben,
megszólítám homlokán holddal ékes
Boldogasszony anyánkat.
Íme most én nagy táltosok méltatlan utóda,
kit *Zengő Nyílnak* neveznek,
hogy e nemzetet józan létre riasszam,
szólok isteneink és őseink
gondjaimra bízott akarata szerint.
Ne patkolj döglött lovat!
ne talpalj elnyűtt csizmát,
ne foltozz málatag gúnyát.

Újulj és újíts!

A múltból tartsd meg ami nemes, maradandó
és úgy alkoss újat, hogy az majd dicső múlt legyen
ha majd visszapillantának rá
messzi jövőből az unokák.
Ezt csak tiszta szívvel lehet,
kéz a kézben.
Gyomláljatok ki ennek okáért
kebletekből minden haragot,
irigységet és gyűlöletet!

Mert harcot vívunk életre-halálra!

ADVENTI LEVÉL 2022 *

Oly gyorsan telt ismét az idő, hogy érzésem szerint tavalyi levelemet folytatom. Mintha az abban elhangzott tettekre serkentő szavak nyomán történeteket venném lajstromba. S ama lajstrom nyereséget mutat, de ugyanakkor a veszedelem hatványozott mi-voltát is jelzi.

Mert a világot ma uralni látszó úgynevezett elitek a gonosz oldaláról kerülnek ki és saját lajstromukban is nyereségesnek tűnik az összegzés. Csak mi tudjuk, miszerint ez nem a valóság, nem a végeredmény. Ugyanakkor abba is bele kell nyugodnunk, hogy amiképpen ők rövidtávon vagy legfeljebb középtávon tervezve intézik sorsainkat, addig mi hosszabb távon látjuk csődjüket. Sajnos minden valószínűség szerint saját életünk határain túli távon. Eszerint pedig legfiatalabb korcsoportjaink esetleges reményein innen, mireánk örökös küzdés, örökös aggodalom és jövőmentő munka vár, azért, hogy ők, az unokák és dédunokák megmeneküljenek a tavaly említett és Madách által vizionált forgatókönyvtől.

Olyan kisszerű, felháborítóan nevetséges figurák szereplői ennek a rontó erőnek, hogy az a politikai, tömegpszichológiai, és főleg technikai, egész konkrétan katonai erő, amelynek birtokában vannak – miközben a teljes felelőtlenség veszedelmes alkalmatlanságának állapotában leledzenek – valóban képessé tehetné őket vélt isteni hatalmuk bizonyítása céljából elpusztítani a teremtés csodáit. Innen azonban egy döntő nagy kérdőjel hiányzik. Hiszen a Teremtő hatalma az, ami valóban végtelen, és bizonyára tudja, miért engedte a gonoszt ilyen magasra hágni. Zuhanása annál nagyobb lesz.

Itt a 2021-es adventi levélből tallózunk egy részt.

A szokottnál is kegyetlenebbül fogytunk meg, de mi, a megmaradtak, megerősödünk. Futásunkat még futjuk, akkor is ha lassabbnak hisszük, mégis talán hatékonyabban. Több felelősséggel, nagyobb körültekintéssel, az idő értékességét jobban átérezve.

Nyomot kell hagynunk, de nem saját dicsőségünkre. Nem magánemlékműveket építünk. Csupán a dolgunkat tesszük. Azt, amiért ide érkezünk. És ez az egyik legfontosabb tanulsága lehet a váratlan vég – a járvány réme által még az eddiginél is közelebb tolakodó – árnyának. Legtöbben itt tévedünk. Mert nehéz megérteni, hogy miközben a világ a carpe diem jegyében egyre hangosabban kiáltja a változatosnál változatosabb jelszavakat, a történet nem az egyénről szól.

Ez az egyik sarkalatos pont, ahol korunk magukat istenembereknek képzelő szervezői, világmérmőkei látszólag eltévelyedtek. De szándékaikat ismerve félelmetesen zseniális, ördögi módszerről van szó. Az ember gyarlóbbik oldalára építenek. És erre biztosan számíthatnak.

Mert mennyivel könnyebb a kisebbik ellenállás, az élvezet, öröm és sikerek felé rohanni, miközben a földi léten is túlmutató út rögzös, meredek, és az igazi sikerekért verejtékkel fizettet. S mennyire más sikerek azok. Nem csillognak, de nem évülnek el. Nem hangos tapsvihar a jutalom, hanem a folytatás kegyelme.

Hit, remény, szeretet – mondogatják. Mindhárom kegyelmi adomány. A hit a legnagyobb erőforrás minden cselekedetünkhöz, a remény adja a lendületet hozzá, s a szeretet jelöli ki csalhatatlanul az összes igazi feladatot.

* Egyik stockholmi presbiterünk, ill. gyülekezeti felügyelőnk révén jutott el hozzánk egy évtizedek óta Magyarországon, Leányfaluban élő Dr. Szász István Tas nevű orvos, pszichiáter, író egy írása Adventi levél címmel. Kiderült, hogy „epistoláit” 1962 óta minden adventre elküldi egykori egyetemi évfolyamtársainak, melyeket Égi-földi várakozásaink címmel kötetben is megjelentetett. A 2022. év adventi levele a korábbi „járványos év”-re is visszautal, ezért ha csak néhány sorban erre az évre is visszatekintünk. A Leányfalun - lakásában - működő, általa alapított Hittel Múzeum Galériában rendszeresen fogad látogatókat.

Hosszabb távon egyéni sorsunk elsősorban a világ igazán nagy dolgaitól függ. A világ pedig szembe fordult a teremtés törvényeivel. Nem jobb- vagy baloldali, nem keleti vagy nyugati, hanem a rideg számokkal dolgozó tudósok szerint kimutatható, hogy emberöltőn belül eldönthetjük a világ sorsát. Mégpedig oly módon, hogy nincs az a politikai erő, nincs az a pénz, nincs az a földi hatalom vagy ármány, amely visszafordíthatná! Madách jóslatos üzenete lehet a jövőnk! Nevezhetik ezt károgásnak vagy halált huhogásnak, de a számokból felépült grafikonok papírra vetve kegyetlenül figyelmeztetnek. És itt nem a politika karmai közt sikítózó úgynevezett zöldekről vagy jól fizetett greenpeace aktivisták intelmeiről van szó. Másról és sokkal többről. (Idézet itt zárva.)

És mi?

Nekünk marad a kötelező küzdelem, ami szintén Madách üzenete, meg természetesen a „bízva bízás”, a hit. És a ma szitokszóvá silányítás támadásában levő Isten, haza, család meg ezzel átfedésben a hit, remény és szeretet. Micsoda átforgatása a világ erkölcsi tengelyének. A képernyőről valódi szitokszavakat zeng egy új félrevezetésre szánt nemzedék képviselője, és ezt büszkén fogadja el egy magát értelmiséginek nevező réteg, mi több, a jövő nemzedékét nevelők sokasága?

Adventi levélben elsősorban nem erről kellene beszélnem, csak hogy a körülöttünk zajló világ jégtáblái egymásra torlódnak s maguk alkotnak gátakat a fenyegető árvizek létrejöttéhez. És ezek között a fagyos gátakká egyesülő jégtáblák között ott vannak a fizikai valóság tagadásából eredők, a lelki vakság termékei, a legkülönbözőbb módon kívülről „fagyasztott” elemek, s mind mögött a gonosz. Ismét és ismét a magát Istenné emelni szándékozó hatalmas erőket mozgató lelki törpék megnevezhetetlen csoportja. Az a mindenki által sejtethető, de még ma is inkább csak összeküvés-elmélet néven emlegetett „valami”. Naponta viseljük el az akaratóból történő bajainkat, de nevének nem nevezhetjük, akár totemállataikat gyakor a nomád népek. A médiát egyoldalúan nézőnek, ha olykor szóba hozunk neki valódi eseteket, nem hiszi el. De ha bármi rosszat tapasztal, az egyedüli bűnös számára azonnal ismert, s már festi is táblájára az Olg-t. Persze a levélíró is csak egy ember. Saját sorsa is van, s annak emlékei is ébrednek benne ilyenkor.

Adventi leveletem éppen 60 éve küldöm barátaimnak. 60 éve! Végtelen az Isten kegyelme! Akkor voltam frissen végzett orvos és foglaltam el első munkahelyemet a szilágysági Kusalyban. Fogalmam sem volt hol vagyok. Fedelet és fekvőhelyet kellett találnom. Hiszitek vagy nem, de szó szerint így. Kilométereket kellett gyalogolni a gumicsizmában, kellő szakértelemmel felhelyezett kapcát használva a legközelebbi makadám útig. Mentő? Ugyan, az arra nem járhatott.

Könyvszagú ismereteimmel kettesben maradtunk. A betegek meg jöttek. Jöttek az én öt falvamból, és meghallván, hogy magyar orvos érkezett, aki ráadásul nem részeges, még másik három-négyből. Amiért senkinek sem ártottam azért egyedül a Gondviselésnek tartozom hálával. De tanulni, tapasztalni azt lehetett. És elkezdődött a hivatás gyakorlása meg a való világ megismerése. Az akkori erdélyi, romániai való világról mai fiatalnak nehéz úgy mesélni, hogy Hány Jánosnak ne gondoljon az, aki ma már talán azt sem tudja ki az a Hány János.

Megismerhettem közben az etnikai megkülönböztetés megannyi eszközét és a román paraszt tiszteletét is. Olykor az ellenkezőjét. Felettem pedig ott terpeszkedett nem egy esetben az állati primitívség szintjén uralkodó pártinstructor, a fentről jövő elvárás maga értelmezte és saját etnikai, valamint osztálygyűlöletének elszánt gyakorlója. És most mondok valami furcsát! Mindez szép emlékem maradt. És tisztább, kiismerhetőbb, védhetőbb, mint az, ami ma vesz körül minket komfortos lakásban, puha fekhelyen, sima aszfalton guruló automobilban és látszólagos biztonságban.

Egy számomra kedves kortársunk kérdezte erről sikeres ifjú kollégáját. Hogy lehet, ennyire más ez a világ? – szólt nagyjából a kérdés. S a válasz: lehet, hogy más világ, de jó világ! Íme egy tantörténet korunk vonzóan kellemesnek tűnő, s ezért legveszedelmesebb csapdájáról.

Hát erről szól ama 60 esztendő.

Egy kegyetlen és embertelen világból, ahol tisztán vált el egymástól jó és rossz, ahol belső ellenállásunk volt a fő védekező eszköz, ma egy minden emberit tagadó, mindent összekeverő és kiismerhetetlen világ bontja le belső immunrendszerünket minden eszközt bevetve lassan és biztosan, tudományosan kidolgozott terv szerint egy általunk sokáig nem ismert vagy csupán meg-meg-sejtett több mint évszázados folyamat általuk szorgalmazott vége felé sietve.

Beszélünk, beszélgetünk ilyen-olyan rangú s rendű emberekkel, kik a maguk módján nincsenek ma sem tudatában annak, ami történik. Csak felületes ingerek alapján ítélik meg. Saját zseb, hamis média, okoskodó szomszéd, tudatosan terjesztett pletyka és valljuk be, az ellenség-képre szinte vágyó gyűlöletigény. Bizony igen! Mert gyarlók vagyunk.

Mi pedig az egyedüli kapaszkodót, a legvégső reményt, mely egyben gyarlóságunkban a legbiztosabb fékezőerő is lehet, Istent és az örök élet ígéretével magát értünk feláldozó fiát oly messzire taszítottuk magunktól, hogy az égbolt csillagképei is közelebbiek, sőt megközelíthetőbbnek tűnnek az űrutakra vágyó emberiségnek.

Közeleg az advent, a magunkba szállás lehetősége. Észre kell vennünk, amit oly távolinak hittünk. 60 év alatt Hollandiában a 80%-os templomlátogatás állítólag 5% alá csökkent. Ha fele igaz az is borzasztó. Templomok sokasága zár be hívek hiányában. Levelem azon olvasója, aki nem hívő vagy pláne templomjáró, most túlzónak tarja aggodalmait. Csakhogy ezzel együtt mindazok a morális gátak is ledőltek, amelyek a hívő keresztény emberek esetében erős falként védtek az egész társadalmat. Hívőt, nem hívőt egyaránt. Az emberséges ember emberi létének feltételeit. Ugyanakkor ismeretes az is, amikor a nemzettagadó oldal embere úgy képes ártani, hogy azért nem ő, hanem a kormány legyen a felelős. Erre figyelni kellene. Valaha szabotázs volt a neve.

Mindez azonban már megint nem adventi téma –, mondhatjuk. Csakhogy ez a világ betolakodik az adventünkbe is, minden pillanatunkban ezzel találkozunk, úgy van jelen mindenhol, mint a zsarnokság Illyés Gyula versében. Talán azért, mert ez a modern zsarnokság. Igen. Ez az. Minden pillanatunkban ott van, a fogantatástól halálunk óráját is meghaladva, ha úgy látja jónak. Hiszen az élet tisztelete támadása alatt áll és nagyjaink tiszteletének jelképei, a szobrok ledöntetnek talapzatukról. Hát így vész el a mi saját szilárd talapzatunk is. Az, amely legfőbb gátja a világhatalmi terveknek, ami a szuverénista és a föderalista, ezen egyszerűnek tűnő két szó közti hatalmas távolságot képes megvilágítani. Szavak és szavak s mögöttük ugyanaz: liberális és konzervatív, aztán jön a jobb- és baloldal, majd hallunk nemzetiről és internacionalistáról. A sokféle megközelítés mögött pedig felsejlik ama megnevezhetetlen.

Mintha ott állanánk most is ruhátlanul az Édenkertben s a kígyó szavának bűvöletében szeretnénk megismerni, amit csak a Teremtő tud. Veszedelmes „csalfa vak remény”. De Ádám és Éva legalább tudatában volt, hogy ők egy nő és egy férfi, egy anya és egy apa. Mára ezt is meghaladni tanítanak.

Egy esztét vesztett világban barátaim nagy szükségünk van adventre, ezért újfent elmélyülésre és magunkkal önkritikus, a világ kísértéseivel szemben pedig bátran kritikus gondolatokra biztatok mindenkit. Mert mint azt adventi leveleim mottójává tettem: égi és földi várakozásaink ma párhuzamosak, s életünk tengelyébe ezt kell állítanunk.

Gondolatokban gazdag adventet, áldott karácsonyi napokat és küzdőképességgel teljes új esztendőt kívánok kedves Minnyájakoknak.

Leányfaluban, 2022. adventjére várva

Tasi

STRÄNGNÄS TIZENNEGYEDSZER

A svédországi magyar protestáns egyházi közösség immár tizennegyedik alkalommal tartotta hagyományos, magyar mártírjainkra emlékező istentiszteletét a Strängnási Dóm-templomban. Ideje volt ismét emlékezni a korabeli latin szállóigére:

„Semen est sanguis christianorum” – amelynek jelentése magyarul így hangzik: „A vértanúk vére a kereszténység magvetése.”

Az emlékestentisztelettel egybekötve az egyházi közösség vezetősége ez alkalommal három díszoklevelet nyújtott át a közösség olyan tagjainak, akik – Istennek hála – nem életüket és vérüket, hanem sokévtizedes tevékenységüket fordították Isten dicsőségére és embertársaik, közösségünk tagjainak javára és épülésére. Szívből gratulálunk a kitüntetetteknek: Németh Sándornak, Gaal Andrásnak és Dr. Sebestyén Gábornak.

Életük és példájuk legyen mindannyiunk számára biztató magvetés.

A rendezvény résztvevőit Dr. Müller Adrien, Magyarország nagykövete, valamint Herczeghné Dr. Juhász Edit, a SMAPEK főfelügyelője köszöntötte. Igét hirdetett Lőrincz Attila református lelkipásztor. A rendezvény zenei előadói Gentilia Pop Kårfors (hegedű) és Mathias Kjällgren (orgona) voltak. Záróbeszédet Dr. Sebestyén Gábor emeritus országos főfelügyelő mondott.

PAPI SORSOK A HOROGKERESZT ÉS A VÖRÖS CSILLAG ÁRNYÉKÁBAN

A keresztényüldözés az egyháztörténelem első nagycsütörtök estéjén kezdődött – amikor a názareti Jézust a Gecsemáné-kertben Kajafás szolgálói foglyul ejtették –, és napjainkig tart. A sötét hatalmak számára semmi sem ellenszenvesebb, mint az, ha valahol a békét, a megbocsátást, a türelmet, a gyengék védelmét, az ellenség szeretetét hirdetik, és a megalkuvást nem ismerő jellemet, az egy igaz Istenhez való feltétlen hűséget állítják minden értékrend legfelső fokára. A XX. század két nagy diktatúrájának, de főként az időben hozzánk közelebb álló ateista-kommunista hatalombirtoklók maradványainak legfőbb célkitűzése, hogy az általuk meghurcolt lelképásztorok emléke ne éljen és ne hasson tovább köztünk. Legalább mi ne feledkezzünk meg róluk, vértanú lelkületű pásztorainkról. Legalább mi ápoljuk emléküket, mi tartsuk számon szenvedésüket, megaláztatásukat. Ők, az értünk üldöztetést, börtönt vállaló csendes mártírok megérdemlik tiszteletünket. Ha már nem kell követnünk őket a Kálvária felé vezető magányos úton, legalább ne tartozzunk a meggyógyított tíz bélpoklos közül a feledékeny kilenchez, de annál inkább tartozzunk a meggyógyultak közül ahhoz az egyhez, aki visszatért halát adni a Mesternek. A rendszerváltozás után, Hetényi Varga Károly 1996-ban megjelent három kötetes műve tisztelgés azon sokszáz és ezernyi üldözött, letartóztatott, bebörtönzött római katolikus világi pap és kispap szenvedéstörténete előtt, akiknek pusztá élete – Magyarország határain belül, vagy erőszakos határváltoztatások következménye okán határokon kívül még fokozottabban – önmagában is mártírsorsot jelentett. A strängnási dómtemplomban évről évre tartott magyar mártírok emlékestiszelete szóljon ezentúl örökük is kegyelettel. Ezúttal emeljünk ki - ha rövidítve is - legalább egyet közülük, az 1917-ben Sárospatakon született Balogh István tábori lelkész szenvedéstörténetét, amely 71 oldalnyi kéziratot jegyzeteiben maradt meg.

Balogh István tábori lelkész 1917–2002

Ahogy isteni Mestere soha életében egyetlen pillanatra sem alkudott meg még átmenetileg sem a gonosszal, úgy Balogh István sem ismerte a kétségbeesés, a hazugság iránti megértés fogalmát. A mai ember számára már-már érthetetlen makacssággal ragaszkodott egész életében a megismert igazsághoz, a krisztusi alapelvekhez, egyházához, magyarságához. Ennek a kitaró makacsságnak köszönhető, hogy 1945 májusában mint tábori lelkész fogságba esett. Többször is hazaengedték volna Oroszországból, de ő nem volt hajlandó a nála levő halottak listája nélkül visszatérni.

Amikor 6 évi nehéz fogság után, 1951 márciusában végre hazakerül, itthon a szabadulás helyett újabb két és fél éves rabság vár rá. Először a Mosonyi úti Tolonházba viszik, majd onnan a kazincbarcikai internáló táborba hurcolják. 1952 végén visszaviszik Budapestre, ahol az ávosok tíz hónapig válogatott kínzásokkal gyötrik. Őt azonban semmiféle eszközzel sem sikerül megtörni. Végül 1953. október 22-én, teljesen legyengülve, elgyötörve kilökik a tolonház kapuján. A sok szenvedés, megpróbáltatás után egyházi előljárói tartózkodóan, részvétlenül fogadják.

Balogh Istvánt a Pázmány Péter Hittudományi Egyetem teológiai hallgatójaként 1941. november 1-jén szentelték pappá Budapesten. Először Szerencsen és Sátorajújhelyen hitoktató. 1944-ben behívják tábori lelkésznek. 1945 májusában szovjet fogságba esik. Nem engedelmeskedik annak a parancsnak, hogy a foglyótábor területén tilos gyóntatni, misézni, tilos a haldoklókat a betegek szentségében részesíteni, a halottakat egyházi szertartással temetni. Kitaró jellemének híre terjed, és nem-

csak fogolytásai, de rabtartói is tiszteletben tartják személyét. A szabadulás lehetőségét kétszer is visszautasítja. Miután a hazai ÁVH rabságából is megszabadult, káplánként, helyettes plébánosként szolgált Hernádnémetiben, Tarcalon, Körömben, Szerencsen és Salgótarjánban. 1965–88-ig, nyugdíjba vonulásáig Gönc község plébánosa. A nagy paphiányra való tekintettel ezután – betegen, megtört egészséggel – még elvállalta a kékedi plébánia vezetését. 1993-ban a székesfehérvári papi otthonba költözött, ahol 2002-ben visszaadta lelkét teremtő Urának.

*

Mi százhatvanezer magyar katona, 1945-ben egy nappal később tettük le a fegyvert Prága és Olmütz között, mint a német hadsereg. A németek megüzenték nekünk, hogy május 8-án 12 órakor leteszik a fegyvert, ehhez tartsuk magunkat. Nekünk azonban tizenegyezer lány és asszony volt a pártfogásunkban. Kárpátaljáról, Észak-Magyarországról, Sátorajújhelyről, Felvidékről menekültek a hadsereggel együtt. Mindig 2-300 kilométerre voltak a frotól, és magyar katonai ellátásban részesültek. A férfiak közül, aki akarta, egyenruhát kapott a hadseregből.

Én akkor tábori főlelkész voltam századosi rangban. Hadseregparancsnokunk - a később kivégzett *Karácsonyi László* tábornok - azt mondta, hogy a tizenegyezer polgári személyt nem lehet az oroszok prédájára adni. Mert ahova az oroszok betették a lábukat, egyetlen nő sem maradt előttük biztonságban. A fegyverletétel előtt mind a tizenegyezer polgári személyt repülőgéppel az amerikai zónába szöktettük. Az amerikaiak óriási repülőgépeket küldtek mentésükre. Vitték, vitték a nőket, de a fegyverletétel után egy nap késéssel értek a végére. Ezért kellett még egy nappal tovább harcolnunk az oroszok ellen. Az amerikaiak három példányban adtak pontos névsort azokról, akiket átvettek tőlünk. A nők legtöbbször kinn maradt, férjhez ment, az

asszonyok később hazajöttek. Akadt néhány tiszt, aki nem engedte el feleségét a repülőgéppel. Ezeket az orosz katonák halálra erőszakolták.

Az oroszok bezártak bennünket egy óriási parkba, a tisztikart különválasztva a legénységtől. Három hétig voltunk Csehországban, amikor kitört a tifuszjárvány. Ekkor elszállítottak bennünket marhavagonokban Jászvásárhelyre. Egy vagonba kilencvenhatan voltunk bezsúfolva. Jászvásárhelyen aztán szelektáltak. Osztályoztak bennünket, hogy ki a főfasiszta, ki a közepes és ki a kisfasiszta. Ismét vagonokba tereltek, és két hónapig utaztunk embertelen körülmények között. Egy-egy vagonban itt is kilencvenhatan voltunk. Lefekvésről szó sem lehetett. A szerelvényen nyolcezernegyszáz magyar fogolyból legalább kétszázan megfagytak. Két hónap után kiszálltunk Szibériában. Ott már nem volt nevünk, csak számunk. Én Kamcsatka félszigetre kerültem. Alaszkát majdnem hogy kézzel elértem. Velem érkezett *dr. Sárközi Lajos* református pap barátom is.

-Hogy bírtad ki két hónapig az éhezést?

- Nem tudom. Erős szervezetem volt. Sportoltam, cserkész voltam. Volt úgy, hogy 5-6 napig egy falatot sem ettem. Ha belöktek időnként egy vödör moslékot, kiálltam a sorból, hogy megvagyok. A vagonokban haldoklókat, akármilyen vallásúak voltak, elláttam a szentségekkel. Csak egyetlen ember volt, egy német katona, aki megtagadta a papi szolgálat igénybevételét. Eltolt magától az utolsó percben is.

Irkutszkban újabb elosztóhely volt. Negyvennyolcan voltunk papok. Huszonnégy katolikus és huszonnégy protestáns. Jött egy orosz pufajkás, a lapockáján is átzsírosodott a pufajka. Tábornok volt. Elénk állt és felajánlotta: Mi a papokat nem öljük meg, de csak terhünkre vannak. Ezért aki megígéri, hogy nem imádkozik nyilvánosan, és nem tart istentiszteletet, azt soron kívül hazaküldjük. Aki nem igéri meg, az itt fog megdöglenni. És volt, aki a tábornok ajánlatának első részét elhitte. Én nem. Vajon azért vittek bennünket két hónapig Irkutszkig, hogy onnan azonnali hatállyal hazaküldjenek?

Nagyon szelíden és barátságosan azt mondtam: Tábornok úr, nagyon köszönjük kedves ajánlatát, a többieket tessék megkérdezni, én személy szerint nem tudom elvállalni, mert a katolikus egyház szolgálatában pár évvel ezelőtt egészen másra tettem esküt. Álljon félre! - szólt rám a tábornok. - Nem állok, én jóhelyen állok, ahol vagyok - feleltem.

- Mi történt ekkor?

- Néma csönd. *Iványi Endre* - azóta már meghalt, szívbeteg volt, kalocsai egyházmegyes pap volt - előlépett és hangosan így szólt a tábornokhoz: Ha Balogh István kiesik a sorból, én a katolikus egyház nevében állok a helyére. - Ekkor odalép egy református lelkész, *Ötvös Ferenc* - most az Andrássy úton lakik, az apja makádi lelkész volt, - és kijelenti: A magyar református egyház részéről az istentiszteleteket és a lelkesítő teendőket ő kívánja végezni a táborban. A többiek harmincan, elmentek le-sütött szemmel. Ekkor nekem esik tizenöt: Ki vagy te, taknyos? Mit ugrálsz itt? Elrontod mindannyiunk helyzetét.

Kigomboltam a köpönyegemet, parancsoljatok: Három signum laudis, német első és másodosztályú vaskereszt. Lát-

hatták azt is, hogy százados vagyok, ők főhadnagyk. Hát én vagyok az a taknyos. Kis ember voltam, magunkfajta cserkész-nevelésű, jól kisportolt. Szüleim egyszerű emberek voltak, de a tisztességtelenséget nem tűrték, azt gyomlálták a hét gyermekükből. A piaristáknál végeztem, a pesti papneveldeben voltam kispap, és erre voltam nevelve. Kiállással tehát nem csináltam semmi különösét.

- Nem büntettek meg érte?

- Különválasztottak hármunkat. Ötvös Ferit és Iványi Endrét elvették egy külön csoportba, engem pedig a halálra ítélték közé. Tizen-negy hadseregnek nyolcezernél több tisztjéhez. Ebből mintegy háromszáz tábornok volt, közülük hat japán, harmincöt román, harminc magyar, 220 német. Továbbá kémelek, kémelhárítók, vezérkari tisztek, katonai attasék, csendőrök, csendőrtisztek.

Betereltek bennünket egy 5x5 méteres szögesdrótkerítés mögé, melybe aknazárat is telepítettek. Tizenkét barakkba nyolcezernél több embert helyeztek el. A tizenkét barakk elég lett volna talán ötezer embernek. Minden barakkban két benzinkályha. Mi jó társaság voltunk a németekkel meg a kisebb nemzetiségekkel, akik önként csatlakoztak hozzánk.

Mi 1945. szeptember 1-jén érkezünk. De ott találtuk azokat, akik már a doni ütközetnél estek fogságba. A barakkokban általában négyemeletes, korhadtt priccsek álltak, tele poloskával, tetűvel. A mennyezetet fával bélelték, csorgott be rajta az eső. Hiába volt a barakk a föld alá süllyesztve, földdel beborítva, örökké csöpögött ránk a víz. Reggel kiráztuk a takarókat, és meg lehetett olvasni a tetüket. Megfagytak a havon. Kétszáznegyven volt a rekord. Én egy alkalommal száznegyvenet olvastam. A poloskák a vérünket szívták, a tetvek meg a betegséget, a tifuszt terjesztették.

- Írhattatok haza levelet?

- 1948-ig nem is írhattunk, nem is kaphattunk levelet. Rengetegen meghaltak közülünk. Én tizenkétezer ember személyi adatait hoztam haza, olyanokét, akiket én temettem.

- Nem vették el tőled?

- Nem, mert én háromszor kiálltam a hazamenetelre kijelölt csoportjából. Kijelentettem, hogy a névsor nélkül nem megyek. Harmadszorra, 1951-ben aztán megunták, menjek a francba. Állítólag azt mondták, ha majd hazamegyek, a csekkisták elzarándokolnak a templomba, és halát adnak Istennek. Amikor hazajöttem, a halott foglyok hozzátartozóit mind értesítettem. Nem postán, hanem biciklivel jártak körül ismerőseim az országban.

- Volt papi öltözéked a táborban?

- Volt, de időnként elkobozták. S ha vissza is adták, egyenruhában miséztem, stólával a nyakamon. Először a ma-

Balogh István tábori lelkész

gyar reformátusok kerestek meg, és kértek, nem lehet-e a misén zsolnárokat énekelni. Örömel engedtem. Az evangélikusoknak is, amit akartak. A románoknak is voltak kívánságaik. Ma sem tudom, jól tettem-e, de teljesítettem.

Minden vasárnap tartottam szentmisét. Nyolc nyelven prédikáltam. Egy dolgot szégyellek utólag is, de ma már más-képpen csinálnám. Akkor még fiatal voltam és ortodox katolikusként. Kértek a másvallásúak, magyarok, németek tömegével, hogy áldoztassam meg őket. Nem tettem. Elhárítottam kérésüket, azzal, hogy ezt a szentséget nem szolgálthatom ki, csak katolikusoknak. Ma már szó nélkül megáldoztatnám őket.

A táborban volt egy kis kofferom, abban tartottam a miseruhát, a kelyhet és misekönyvet. Ebbe nyíltan nem avatkoztak bele, csak időnként lázítással, izgatással vádoltak.

Egyik nagyhéten közénk hoztak öt olasz tisztet fegyenc-ként, és becsukták őket a börtönbe. Köztük volt egy pap is. Jön hozzám egy magyar huszártiszt, hogy Péter, kérlek, az olaszok üzentek: gyönni és áldozni szeretnének, mert nagypéntek van. Csak egy baj volt: a fogdánál végződött a nyílt latrinaárok. Kétoldalt gerenda, amelyen egyszerre 25-25 ember végezhetette szükségét. A fogdának volt itt egy kis ablaka. Azt ők majd ki-emelik a helyéről, ha én hajlandó lennék az ürüleken átgyalogolni az ablakig. Ez a szennyes lé éppen derékig ért akkor. Ezen ne múljék, mondom. Nem lesz rosszul? - kérdezték. Volt egy orosz közlegényruhám, abba átöltöztem. Na, gyerekek! Odaértem a fogdaablakhoz, az olaszok sorban odajöttek, meggyóntak, megáldoztattam őket a szennyes lében állva, aztán visszamentem. Azt mondja a magyar tiszt barátom: Péter, kérlek, ezt a ruhát most benne hagyjuk a gödörbe, te pedig fűrődj meg a hóban, ahányszor csak bírsz. Én addig megyek a mosdóba, lopok egy kis lúgfélét, és lemosdatlak. Így is történt.

1951 márciusában végre belekerültem a hazainduló transzportba a névsorommal együtt. Mielőtt Kieven keresztül Máramarosszigetre értünk, gondolkodtunk, leszálljunk-e a Kárpátoknál, a magyar határnál, hogy megcsókozzuk az édes anyaföldet. Egyesek azt mondták, elég lesz azt Záhonyánál is megcsókolni. Máramarosszigeten körülbelül tíz napig szortíroztak bennünket, mert sokan Erdélybe mentek, mások Felvidékre, de legtöbben az anyaországba. Tíz nap után megindult velünk a vonat. A kísérő orosz tisztnek nagyon kedvesek és udvariasak voltak. Ekkor már fegyvert nem is viseltek. Ez többeknek igen gyanúsá vált. Itt valami baj lesz.

Az oroszok Záhonyánál leszálltak, és átadtak egy sereg ávós tisztnek. Mi nem tudtuk, hogy kik azok, csak azt láttuk, hogy tányérsapkájuk van és kék parolijuk. Ezek rögtön ocsmány káromkodással fogadtak. Az oroszok káromkodásaihoz képest ez minden képzeletet felülmúlt. Tették ezt minden ok nélkül. Mert mi nem csináltunk semmi rosszat. Megdöbbszünk egy kicsit, és elgondolkodtunk, hogy hát most megcsókoljuk-e az anyaföldet, vagy ne. De a többség leszavazta, hogy ne siesünk vele. Az ávósok minden vagonba bejöttek, és a legmocskosabb káromkodások közepette ránk szegezték a géppisztolyt:

„Mindenki maradjon a helyén, mindenki tartsa fel a kezét!” Nem tartotta föl senki. Hát mit gondolnak ezek? Hazajövünk a saját hazánkba, és tartsuk fel a kezünket? Mik vagyunk mi? Utólag kitudódott, hogy az egész szerelvényen senki se tartotta fel a kezét. Elég egységes volt a hangulat. Kétezen jöttünk ezen a szerelvényen.

Senki se mozduljon! - kiáltotta az ávós. Velem szemben az ülésen haldoklott egy fiatal szabósegéd, közkatona. Egész úton tápláltam, itattam. Egész úton vonaglott, szenvedett, azt hiszem, rákja lehetett. Felálltam, megittattam, volt még egy kis víz a kulacsában. Ekkor puff, tarkón csapott az egyik ávós a gumibotjával. Mondom, hát ez mi? „Kuss, fogja be a pofáját! Még egyszer fel ne álljon, mert keresztüllövöm!” Ilyen volt a fogadtatás. Egyszer-kétszer még megittattam a fiúcskát. Már haldoklott. Debrecenből hazavitték valamelyik hajdusági faluba, ahol napokon belül meghalt. Szabó Istvánnak hívták.

A vonat ment tovább Budapest felé az ávósok kíséretében. Enni nem kaptunk, felállni nem volt szabad, WC-re menni nem lehetett... Megérkezünk a Keleti pályaudvarra. Jönnek végig a listával, s körülbelül nyolcvanunkat leszállítanak, közöttük engem is. A polgári közönséget a pályaudvarról kizavarták arra az időre. Egyenruhában voltam, kitüntetésekkel. Ekkor elszállítottak Kazincbarcikára egy munkatáborba. Több mint egy évig dolgoztattak itt. (...)

Egy szép napon jönnek értem: irány Budapest, a Moson-nyai utcai toloncházba. Ezt akkor börtönnek alakították át. Levittek egy alagsorba, bezártak egy betoncellába, amelynek semmilyen ablaka vagy szellőzője nem volt. Priccs se volt benne. *Egy szál ruhában úgy voltam ott tíz hónapig.* (...)

Aztán egy szombati napon megragadtak, kezembe nyomták lelkései kofferemet, benne a kehellyel, miseruhával, meg a tizenkétezer halott adataival, hogy vigye, és kilöktek az utcára. Se elbocsátó, se igazolás!

Balogh István tábori lelkész felszerelése bőröndbe csomagolva

MÉLTATÓ SZAVAK NÉMETH SÁNDORNAK DÍSZOKLEVELE ÁTADÁSÁKOR

Azon kevesek közé tartozol, akik 1956-ot követően, amikor egy új országba kerültek, s felmérvén a valóságot, hogy visszaút nincs és tétovázni sem lehet, bátran belevágtatok egy új és ismeretlen jövőbe. Húszéves voltál akkor. Rájöttél, hogy nem vagy egyedül, sorstársakkal együtt kell otthon és közösséget teremtenetek. Felismertétek, hogy Valaki irányítja lépteiteket, s amire nem volt erőtök, elvégezte helyettetek. Felismertétek, hogy azúton előttek már jártak, nem is kevesen, s nektek csak folytatnotok kellett azt, amit má-

sok elkezdtek. És lassan, szinte észrevétlenül elfogytak mellőletek az egykori kedves útítársak, mint feleséged Rada is, s már azon kevesek közé tartozol, akik Istennek hála még közöttünk lehetnek. S amikor a hosszú útról – itt már az Igét idézem – „Visszatérek a hetven tanítvány örömmel, mondván: Uram, még az ördögök is engednek nekünk a te neved által”, akkor majd Neked is azt mondja az Úr: „Ne azon örüljétek, hogy a lelkek nektek engednek, hanem inkább azon örüljétek, hogy a ti neveitek fel vannak írva a mennyben.” Sándor, a Te neved is fel van írva azok közé, akik a legelső úttörők voltatok Glatz Józseffel, Szigethy Sándorral, Koltai Rezsővel együtt, akik együtt raktátok le ennek az egyházi közösségnek az alapjait, aztán felépítettétek ennek falait és bástyáit. Együtt voltál azokkal, akik megtaláltátok és megvettétek egyházi közösségünk gyülekezeti otthonát, Tángagárdét. Évtizedeken át Te Nässjéből, barátod Takács Dezső pedig Vänersborgból együtt óvtátok, karbantartottátok és gazdagítottátok mindannyiunk otthonát. S most, amikor átnyújtjuk Neked ezt a díszoklevelet, szívből köszönjük Neked sok-sok évizedes munkádat, hűségedet és kitartásodat, mellyel igaz őrállója voltál egyházi közösségünknek és gyülekezeti otthonunknak. Amikor 2023. február 20-án töltöd majd születésed 85-dik évfordulóját, együtt kívánjuk Neked: Isten éltesse Téged, Mindannyiunk javára! És ne felejtse: „Neveitek fel vannak írva a mennyekbe!”

MÉLTATÓ SZAVAK GAAL ANDRÁSNAK DÍSZOKLEVELE ÁTADÁSÁKOR

A Kerlés melletti Cserhalom magaslatáról jól látszik, miként tárja széles karjait a végtelennek az Erdélyi Mezőség. Északon a Szilágyság lankái, a Szamos és a Sajó völgye, nyugaton a kolozsi barátok gyepűje, keleten a Kendék Marosparti szállásai, s délen az aranyosi és tordai hegyek fogják keretbe a tájat. Korábban még bölénylakta dombvidék volt. Wass Albert idejében már „egyéb sem volt, csak tó, nádas, mocsár, kopasz domboldalak s kis bozótos erdők. Mint egy végtelenbe nyúló tenger megmerevedett hullámai: lakatlan Pusztaság.” András, te még utolértél valamit az idők előtti Mezőségből, amikor takaros, fehérre meszelt házak sorjázta az utcáson, tornácos, muskátlis udvarok, bent rend és tisztaság, tisztességes beszéd, a kapuk előtt cserépfedelű pad, az udvar végiben csűr, ólak, majorság. Tiszta tekintetek, kölcsönös megbecsülés, szeretet és jóakarát. Hangos szó vagy trágárság sehol. Vasárnap ünneplőbe öltözöttek vonult a falunépe a templomba. Távoli tanyákról egy-egy fogattal érkeztek, télen lovasszánnal. Nemes és nemzeti családfők, asszonyok és gyermekek, külön padban a konfirmandusok, feszes tartással a presbiterek. Ott volt mindenki Istent imádni, énekszóval dicsérni. Aztán beütött valami. A baj. Jobban tudod, mint mi sokan. Míg korábban reneszánsz és barokk kastélyok és udvarházak tarkították a tájat, egyik napról a másikra ötágú vörös csillagra váltott a kor. Kijöttetek Svédországba. Első naptól kezdve bekapcsolódtatok a jönköpingi gyülekezet életébe. Rövid idő alatt presbiteri, majd gyülekezeti felügyelői tisztséget vállaltál. Végül az országos főfelügyelő helyettese, országos főgondnok lettél, és nem véletlenül. Bátyád is magas tisztséget viselt az Erdélyi Református Egyház püspökségén Kolozsvárott, s amikor szükség volt rá és kellett, ismeretséged és kapcsolataid révén helyben cselekedtél és megtettél mindent, ami lehetőségben állt. A Szent György Lovagrend Skandináviai Nagypriorátusában fontos tisztséget vállaltál és viseled megbecsüléssel és tisztességgel ma is. Díszokleveled nemcsak Neked, de annak az áldott Asszonyodnak is szól, aki mindvégig oldaladon állt, s Ti ketten együtt nemcsak a jönköpingi gyülekezetnek, hanem a Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség egészének is maradandó és értékes szolgálatot végeztetek Isten dicsőségére, közösségünk javára. Adjon Isten számotokra jó kedvvel és bőséggel kegyelméből áldást, békességet!

Díszoklevél
A Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség
bírsoklelevelét adományoz,
Gaal András
atpánktának
a fáradságot nem ismerő, önzetlen és kitartó
szolgálatáért,
amelyet hosszú időn keresztül végzett
Isten szent nevének dicsőségére, gyülekezetünk
épülésére, híveink hitben való gazdagodására és
megmaradására.
Isten kegyelmét és segítségét kérjük további
életre, hogy még sok éven keresztül részesel
legyünk annak az isteni áldásnak,
amit rajta keresztül ajándékoz nekünk teremtő
Atpánk.
Gloria Deo Gloria!
Strängnäs, 2022. november 26.
Lőrincz Attila
lelkész
Dr. Juhász Edit
országos főfelügyelő

MÉLTATÓ SZAVAK SEBESTYÉN GÁBORNAK DÍSZOKLEVELE ÁTADÁSÁKOR

Sokatmondó és fölöttébb szép az a vallomás, ami egykor Pál apostol szájából hangzott el: „Én ültettem, Apollós öntözte, de a növekedést az Isten adta.” Gyülekezetek alapításáról, növekedésükről, és mindenk előtt **a lényegről** van szó. Mert nem mindegy, hogy diófát ültetne az egyik, veteményest a másik. Egyféle dologra vágjuk az egyik, másfélére a másik, adottságokkal rendelkezik az egyik, másfélével a másik. A teremtett világ s benne az ember sokféleségén múlik, hogy milyen nyelven tiszteli istenét az egyik, vagy kér Istentől áldást a másik. Olyan sokmindent tud az ember, és minden olyan sokmindentől függ, és tovább lehet ragozni a sokféleséget, azt, hogy valaki a sivatagos vidékhez szokott, vagy a másik számára a „természetes” lakóhely a dzsungel, satöbbi, satöbbi.

Csakhogy itt megállunk és visszafordulunk az apostolhoz, vissza az Igéhez, vissza Pálhoz és vissza Apollóshoz. Az egyik ülteti, a másik öntözi... A gyermeki mondókéval is folytathatnánk: ...ez észrevette, az elejtette, a harmadik hazavitte, megint más megfőzte... és a végén: talán a legkisebbik, vagy talán mindenki, mindmegette!

Gábor! Emlékeznünk kell, emlékezned kell arra, mit találtál itt ebben az akkor számunkra még idegen országban? Tudtad-e hogy itt is, előtted is jártak már földijeid, magyarok megannyi égtájról: anyaországiak, délvidékiek, erdélyiek? Nem csak lányomukat fedezted fel, hanem itt voltak és vannak most is, sokféle és sokfélék. Még te is láttad őket kiscserkészként. Megismerkedtél sokszázal és sokezerrel, különféle városokban, egyesületekben és gyülekezetekben. És nem csak volt, de megvan ma is az a gyülekezeti otthon, amelyet rendszeresen karbantartottatok, képletesen szólva „öntöztetek”, felújítottatok, munkatársakkal és másokkal együtt visszaépítettétek, vagy továbbépítettétek. És találtál itt egy olyan ökumenikus közösséget, melyben tökéletes egyetértésben együtt voltak és vannak református, evangélikus és unitárius híveink, saját lelkészükhiján sokan katolikusok is. De létrehoztuk – ugyancsak ökumenikus alapon – a nyugat-európai protestáns szövetségünket is, melyben ugyancsak szerepet vállaltál. Visszaépítettük szervezeti kapcsolatainkat az évtizedek óta szétszakított hazai egyházakkal, világi szervezetekkel, intézményekkel. Ott vagyunk a Csíksomlyói Búcsún, a bukovinai temetőnkben.

Hosszan, hosszan folytathatnánk a felsorolást, de csak egyetlen kérdésre kell még választ adnunk. Amellett, hogy volt sok hűséges munkatársad, mégis ki állt mindenkinek a háttérében, ki fogta kezdetet, kezeteiket? Pál apostol mondta egykoron:

A növekedést Isten adta!

A növekedést ma is Isten adja!

És Isten adott nekünk Téged is, kedves Gábor, aki vezetőnk voltál évtizedeken át. Emlékeztessen mindig ezen díszoklevél mindarra, amit Isten segítségével ebben a közösségben engedte szolgálnod. Szívvel köszönjük ezt Neked, és Általa Teneked!

Hangol a filharmónia Padok, hangszerek, barnahasú nagybögő úszik a fejek fölött a levegőben, kerekszájú trombiták, búgóhangú mélyvonósok, kottatartók, székek emelkednek a magasba, és járnak kézről-kézre. A hegedűraj karéjba állva figyel a fejmagassággal kiemelkedő, szálfatermetű karnagyára, és mindenki, mintha intésre várna, egyszerre szólaltatja meg zümmögő, cincogó, dörögő, dudáló, sípoló hangszerét. Versenyt hangolnak, hiszen hangverseny készül.

A LEGSZEBB AJÁNDÉKKAL,

karácsonyi hangversennyel lepett meg az alapításának 40-dik évfordulóját ünneplő, a Magyar Örökség-díjas székelyföldi, szentgyeházi Gyermekfilharmónia, a „Fili”, melynek karizmatikus karnagyát, a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztjével elismert Haáz Sándort 150 tagú zene- és énekkarával négy évvel ezelőtt Svédországban láttuk vendégül. A Filharmóniával tavaly Visegrádon, most pedig advent negyedik vasárnapján egy baranyai faluban Geresdlakon, a Püspöklaki Római Katolikus templomban találkoztunk. A közösségben éneklés örömet és a zenélés összekovácsoló erejét sokszor megtapasztalt Fili nemcsak Európa-szerte, de az óceánon túl is a magyar kultúra, népdalkincs és hagyományok hírvívője. A karnagy tapasztalatból mondja: Amikor a 40 éves jubileumon a korábbi évtizedek „filisei” hétszázan álltak színpadra, és legalább két és fél ezer zeneszerető embert nevelt ki a Szentgyeházi Gyermekfilharmónia, akkor megelégedéssel tanúsíthatjuk: akik közülünk bárhová is kikerültek, közösséget teremtettek, s olyan hazaszeretet van bennük, hogy az itthon tartja vagy előbb-utóbb hazahozza őket!

A szentgyeháziak egykori zenetanárukat és karnagyukat a jubileum alkalmából újjáépített esztenával, havasi kunyhóval lepték meg. – Valamikor a falutól távol levő kaszálókra a családok kicsiny gerendaházikót építettek, ezekben laktak a szénacsinálás idején. Egy-két hét alatt azt a pár hektár kaszálót betakarították, a szénát hazaszekerezették, majd visszaköltöztek a faluba. Az eszteni élet a családnak olyan közösségi lehetősége volt, amikor összeforrasztva aludt a nagytatától a kicsi unokáig mindenki, ahol a mese, a dal, az ima életet meghatározó élmény maradt. Kívánom – mondja és üzeni szerte a nagyvilágban élő magyaroknak: – Vigyétek otthonaitokba e gyermekszájajából és szívekből a magasságos egéig ható közös imánkat és kérésünket:

Glória szálljon a mennybe fel,
Jöjjön a földre a béke!
És az emberi szívbe a jóakarát!
Ámen, ámen!

ÁPRILISI TRÉFA

1970 április elsején láttuk meg a napvilágot ikertestvéremmel együtt a dunaujvárosi kórházban Magyarországon. Akkor még valóban meglepetés volt, hogy ketten jöttünk a világra, édesapám a kórház lépcsőin haladva azt mondta, hogy ez csak áprilisi tréfa. De bizony nem az volt. Gyermekek és fiatalunkat Dunavecscén töltöttük a szülők és nagyszülők szerető, segítő körében, akik vallásosak voltak és minket is erre tanítottak. Vidéken éltünk, állataink is voltak, segítettünk a háztartásban, az állatok körül és a betakarítási munkákban is. Megtanultuk a munka szeretetét, a felelősség

vállalást és egymás megbecsülését. Református egyházban konfirmáltunk és rendszeresen jártunk templomba. Mi is, mint sokan mások a szocializmusban nőttünk fel, de gyerekfejjel nem érzetük igazán ennek a világnak a valós veszélyeit, a politikai helyzet fordulatait annyira, mint más országokban, vagy mint Erdélyben. Az általános iskola befejezése után mindketten Dunaujvárosban tanultunk tovább. Én gimnáziumban folytattam a tanulmányaimat jó eredménnyel kollégiumi bentlakással. Viszont a főiskolai írásbeli és a szóbeli felvételi között férjhez mentem és a motiváció hiánya miatt nem sikerült felvételt nyerni.

Érettségi után elhelyezkedtem a helyi kisegítő iskolában és pár év múlva szintén helyben az akkori varroda munkaügyi osztályára kerültem. Innen mentem el gyesre és ez volt az utolsó munkahelyem Magyarországon.

Svédországba 1994-ben jöttem, akkor, pici alig két éves kislányommal a hónom alatt. Fiam néhány évvel később már Helsingborgban született, ahol 15 évig éltünk. Kedves, kellemes tengerparti kisváros, ahol mindig fúj a szél és ahol jól éreztük magunkat. A 2000-es években költöztünk vidékre, családi házba, ahol most élek. Mára a gyermekek kirepültek, saját lábra álltak és büszkén mondhatom el, hogy helyén van a szívük, segítőkészek és megállják a helyüket a világban. Mindketten jól beszélnek magyarul, természetesen svédül és angolul is.

A kezdeti nyelvi nehézségek és az iskolák elvégzése után hamar kaptam munkát, az idősök otthonában kezdtem dolgozni. Innen kerültem a Dánia és Svédország között közlekedő dán hajótársasághoz nyári munkára, ahol végül is majdnem két évtizedig dolgoztam. Érdekes, különleges és tanulságos évek voltak, rengeteg emberrel találkoztam, sok vihart átéltem és sokszor magas tempóban kellett 10-12 órás műszakokat ledolgozni úgy hétköznap, mint hétvégén korán reggel, vagy késő este. A munka mellett, levelező tanfolyamon tanultam meg a könyvelés rejtelmét és a vizsgák után majdnem két évig párhuzamosan dolgoztam egy könyvelői irodában Malmöben és a hajón.

2015-ben érett meg az idő arra, hogy megnyissam a saját vállalkozásomat. Éltem egyik legjobb döntése volt. Szeretem, amikor zajlik az élet, szeretek új arcokat megismerni, haladni előre, fejlődni. Szeretek segíteni, ahol tudok, amit tudok. Hetente egyszer a barátnőmmel járok lovagolni a Söderåsen erdeibe, kiskertemben kertészkedem és hazautazom, amint erre van lehetőség. Én is kerestem a magyarok társaságát és hamar bekapcsolódtunk a helsingborgi magyar klub életébe, sokáig segítettam a programok szervezésében és kivitelezésében. Amikor megtudtam, hogy van istentisztelet magyar nyelven, elkezdtünk ezekre az alkalmakra is járni. Az egyház könyvelését 2016-ban vettem át a főpénztárosi feladattal együtt. Nagy megtiszteltetés, hogy munkámmal hozzájárulhatok a SMAPEK építéséhez, a magyar nyelv és a magyar kultúra megőrzéséhez, a keresztyén hitélet előmozdításához, hogy van mit megőrizni itt is, elszakadva Magyarországtól és van mit továbbadni a következő nemzedéknek. Hálás vagyok azért, hogy ennyi kedves, értékes embert ismertem meg az ország minden tájáról és külföldről is. Bízom benne, hogy van összetartás és olyan közösségi erő, amely megőrzi értékeinket.

Kovács Andrea

ISTEN ÚTJAI KIFÜRKÉSZHETETLENEK

Nevem: ifjú Vaszi Árpád, 1964. október 3-án születtem Csíkszeredában. Ott nevelkedtem lánytestvéremmel együtt, szeretett szüleim, nagyszüleim és rokonaim körében. Itt végeztem tanulmányaimat, és itt kezdtem el dolgozni évetem is, előbb egy szállítási vállalat autó-villanszerelőjeként, majd kiemelt és felelős beosztást kapva forgalmistaként a helyi buszpályaudvar keretén belül. 1982-ben megtaláltam életem párját, és családot alapítottunk: 1984-ben megszületett Beáta lányunk, majd 1988-ban Zsolt fiunk is. Ifjak, bizakodók és boldogok voltunk, de napról napra sötétedett körülöttünk az ég. A ránktelepedett idegen kommunista rendszer vallás- és nemzetiségellenes szorításában előbb nővéremnek és szüleimnek sikerült Svédországba kerülniük és ott menekültstátust és letelepedési engedélyt kapniuk. 1988-ban hátrahagyva ellehetetlenített munkakörömet és kicsiny családom tagjait, rokonokat, ismerősöket és áldott székely szülőföldemet, magam is úgy döntöttem, hogy új életet kezdek Svédországban.

Életem kockázatásával előbb a „zöld határon” átszökve sikerült Magyarországra jutnom, majd 6 hónapi munkaszolgálat után Svédországba érkeztem, ahol szüleim és nővérem segítségével beleszőpöntem az új világ rendjébe. Lelkesen fogadott a kis helsingborgi gyülekezet is, mely kezdetektől felkarolt, s akik között azóta is otthon érzem magam. Ezidőtájt lépett szolgálatba Koltai Rezső utódjaként, Molnár-Veress Pál lelkipásztor.

A legboldogabb akkor lettem, amikor 1990-ben sikerült a családgyegetés otthon hagyott szeretett feleségemmel és gyermekeimmel. Hamarosan csatlakoztam a helyi magyar egyesülethez, a Hungária Klub-hoz, amelynek évekig alelnöke voltam. Beválasztottak a Helsingborgi Magyar Protestáns Gyülekezet presbitériumába is, majd vezető felügyelői tisztségébe, amelyet a mai napig örömmel töltök be.

Így kerültem be a svédországi magyar élet körforgásába. Néhány szülő összefogásával, a Klub és az Egyházi Közösség anyagi segítségével, 6–17 éves korúak számára beindítottuk a Cimborá gyermektábort, amely másfél évtizeden át szépen és eredményesen működött. Célja magyarságunk megtartása és továbbadása a gyermekeink számára és bevezetése a keresztyén hitbe. Ugyanis minden évben meghívott lelkészeink voltak, többek között Magyar-Köpe Gábor, a felvidéki Nagy Gábor, és egy alkalommal Glatz József gyülekezetalapító lelkészünk is. Gyermekeink is Svédországban konfirmáltak, magyar nyelven.

Az élet minden téren felgyorsult, ezért elfoglaltságom végett kiléptem a Hungária Klub vezetőségéből, de továbbra is megmaradtam a helsingborgi protestáns gyülekezetünk vezetőjének, és elfogadtam a SMAPEK Elnökségében való megbízatásomat is.

Szakmai ismereteimet gyarapítva többek között a gépkocsiszerelésben is tovább képeztem magam, de ezen a téren nem találtam munkát, tehát más utat választottam. Így kerültem 1993-ban a helyi gyógyszeripari vállalathoz, mint csomagoló munkás, de hamarosan kiderült, hogy a gépekhez is értek, ezért áthelyeztek a gépszerelőkhöz, ahol 2005-ig dolgoztam. Ezután alakult ki az új munkaköröm, mint megelőző karbantartási koordinátor. Ez aztán átalakult egy számomra is teljesen új munkakörre, mint bevásárlási koordinátor.

Érdeklődési köröm eléggé széles volt és sok lehetőség adódott ebből. A számítástechnika is érdekelt, de ezt csak a privát szférámban gyarapítottam. Így történt, hogy egyházunk IT-felelőse lettem, ezen kívül a *keve.se* honlap karbantartója. A 2000-es évektől a SMAPEK elnökségi tagja, egyúttal a Tångagårde gyülekezeti otthon Intéző Bizottságának is tagja vagyok. Tehát van mit tennem, nem unatkozom.

Maradék szabadidőmet családommal, szüleimmel, gyermekeimmel, unokáimmal és nem utolsó sorban a kedvesemmel közösen kialakított vándortúráinkkal töltöm. Szeretünk a természetben járni és előadásokat látogatni. Amint lehetőségünk van rá, utazunk, és éljük az életet szeretetben és békességben.

Mindezt nem tudtam volna megvalósítani, ha nincs mellettem az Úr és nem mutatja az utat. Isten útjai kifürkészhetetlenek. Áldott legyen az Úr, aki mindvégig velem volt eddigi utamon és további segítségét kérem, hogy továbbra is Ő legyen velem, velünk és mindannyiunkkal.

Ifj. Vaszi Árpád

AZ ISTEN KEGYELMÉBŐL VALÓ TÚLÉLÉS MÁMORÁBAN

Lindberg Csiszér Katalin a becses nevem, Budapesten születtem. Édesanyám tősgyökeres pesti polgárlány volt, édesapám székely, családja a bécsi döntés alatt települt át Magyarországra. Sajnos édesapámat korán, már 20 éves koromban elveszítettem, édesanyám pedig immáron kilenc esztendeje távozott e földi világból.

A belvárosi Veres Pálné Gimnázium elvégzése után történelem szakon tanultam tovább, majd 1994-ben Svédországba, Västerås környékére kerültem gyermekeim svéd édesapja révén. Sajnos a házasság nem sikerült, de a jó kapcsolat megmaradt és mindketten örülünk, hogy immáron 25 és 28 éves lányaink megállják helyüket az életben.

A lányok "váltakozó beosztásban" élnek Budapesten, korábban Karola lányom töltött ott néhány évet, ami alatt megismerkedett az erdélyi származású jövőbelijével. Most kisebbik lányomon a sor, ő képviseli a familiát budapesti vizeken már 3 éve. Mindez büszkeséggel tölt el, mivel mindig is szívügyem volt magyarságom továbbadása. Gyermekkoruk óta tanítom őket és örömmre szolgál, hogy sikerült egy olyan hozzáállást és életszemléletet kialakítanom bennük, ami alapja annak, hogy mindkét országban otthon érezzék magukat barátokkal, ismerősökkel. Mindehhez pedig magyar párt is találtak maguknak.

Miután gyermekeim elérték az iskoláskort, tovább folytattam tanulmányaimat svéd nyelv és irodalom valamint svéd nyelvtanítói szakon, ahol kutatómunkát is végeztem. 1999-től magyar anyanyelvi oktatóként, majd 2001-től svéd nyelvtanárként dolgoztam. Közben idegenvezetéssel és tolmácsolással is foglalkoztam. Jelenleg az önkormányzati nyelvtanfolyamon igyekszem a diákok fejébe egy kis nyelvtudást vinni, valamint a Mälardalens universitet egyetemen szakdolgozatokra készítem fel a tanulókat. Szeretem a munkámat, többek közt mivel úgy érzem, valamelyest hozzájárulok a néha bizony csak nehezen alkalmazkodni tudó bevándorlók beilleszkedéséhez.

1996-ban ismerkedtem meg Szabó Ilonka néni révén a magyar protestáns egyházi közösséggel, amit attól kezdve rendszeresen látogattam. Szerettem együtt hallgatni magyarul az ígét és szívesen részt vettem a tágagárdei rendezvényeken is. Rehó István felügyelő leköszönése után én vettem át a västerási felügyelői feladatokat.

A 2007-es év fordulópont volt az életemben, azt is mondhatnám, akkor kezdődött a második életem, miután súlyos baleset ért, amiből a Jóisten segítségével – ha nem is teljes egészében – de felépültem. Sosem felejtmem a balesetem utáni első istentiszteletet, amin részt tudtam venni még kerekesszékekben, de az Isten kegyelméből való túlélés mámorában.

Szabadidőmben a västerási magyar egyesületben is tevékenykedem, bár korántsem olyan aktívan, mint amennyire szeretném. Szeretek művelődni, mindig valami újat tanulni és igyekszem a magyar kultúrát is továbbadni. A családommal töltött idő a legértékesebb számomra, ha párom, István és gyermekeim körülvesznek, megáll az idő. A sok bolondozás mindent felülmúl!

Remélem, hogy a Jóisten segítségével még sokáig részese lehetek ennek a boldogságnak, amivel megajándékozott és szeretném, ha a SMAPEK-ban folytatott tevékenységemmel is hozzájárulhatnék kis közösségünk és magyarságunk fennmaradásához. Fontosnak tartom az összefogást és hogy mindenki érezze, együtt egymásért!

Erdély felől fúj a szél, és oly sok szép regét mesél,
felkavarja lelkemet.

Emlékezem, szenvedek, és azt sem tudom mit tegyek,
Mivé legyek, merre menjek én?

Ó, Erdély szép hazám, ha még egyszer láthatnám,
tán soha többé nem hagynám el őt,
Ó jöjj, segíts nekem könnyítsd meg a lelkemet,
oly nehéz a választás.

Erdély földjén éltem én, de elszakadtam onnan én,
messze vitt a sorsom már.
Azt hittem, ha befogad, az új haza új szívet ad,
de szívem mégis mindig haza jár...

Ó, Erdély szép hazám, ha még egyszer láthatnám,
tán soha többé nem hagynám el őt,
Ó jöjj, segíts nekem könnyítsd meg a lelkemet,
oly nehéz a választás.

Vándormadár messze jár, de kikeletkor haza száll,
ha kiderül a felhős éj,
A csillagokat kérdezem, hogy lesz-e tavasz lelkemben,
visszatérek én valaha még?

Ó, Erdély szép hazám, ha még egyszer láthatnám,
tán soha többé nem hagynám el őt,
Ó jöjj, segíts nekem, könnyítsd meg a lelkemet,
oly nehéz a választás.

Ó, Erdély szép hazám, ha még egyszer láthatnám,
tán soha többé nem hagynám el őt,
Ó, jöjj segíts nekem, könnyítsd meg a lelkemet,
oly nehéz a választás.

Az élet így is megy tovább...

TAMÁS GÁBOR énekes-zeneszerző a magyar könnyűzene nagyköveteként évtizedek óta járja a nagyvilágot, koncertjeivel rengeteget tesz a kisebbségbe került, szétszórt magyarság megmaradásáért, az együvé tartozás érzésének erősítéséért.

Hosszú pályája elismeréseként, a Magyar Arany Érdemkereszt és a Magyar Kultúra Lovagja tulajdonosaként, ez év november 28-án, a kolozsvári Magyar Opera színpadán adott koncertje alkalmával a számára eddigi legfontosabb EMKE életműdíjjal tüntették ki!

Erdély felől fúj a szél, és oly sok szép regét mesél,
felkavarja lelkemet.

Ó, Erdély szép hazám, ha még egyszer láthatnám,
tán soha többé nem hagynám el őt,
Ó jöjj, segíts nekem könnyítsd meg a lelkemet,
oly nehéz a választás.

Erdély földjén éltem én, de elszakadtam onnan én,
messze vitt a sorsom már.
Azt hittem, ha befogad, az új haza új szívet ad,
de szívem mégis mindig haza jár...

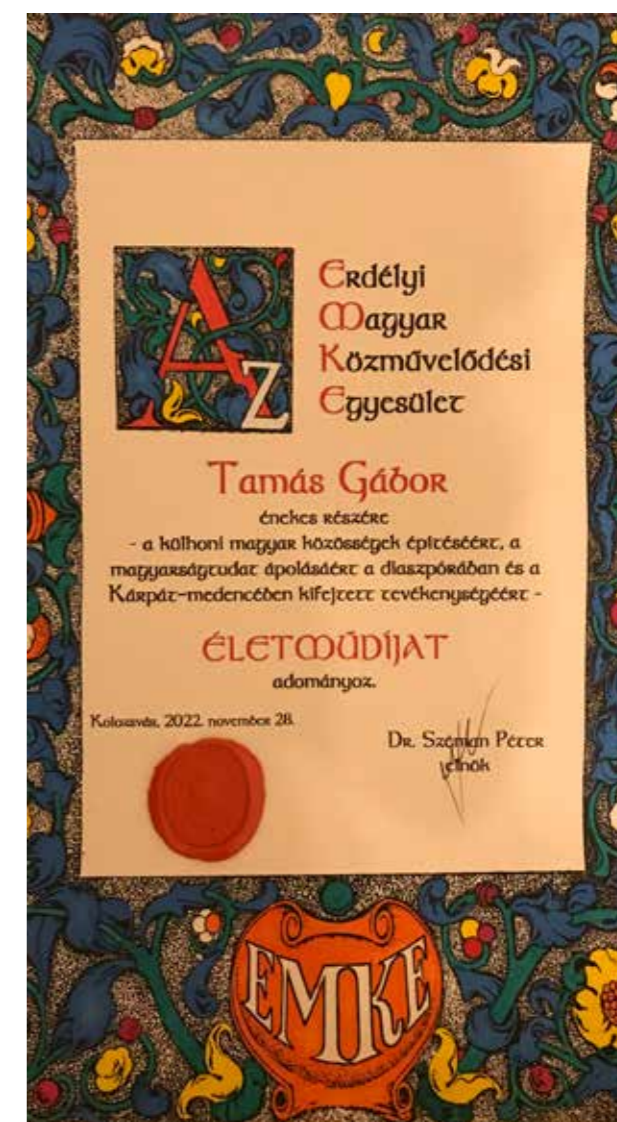
Ó, Erdély szép hazám, ha még egyszer láthatnám,
tán soha többé nem hagynám el őt,
Ó jöjj, segíts nekem könnyítsd meg a lelkemet,
oly nehéz a választás.

Vándormadár messze jár, de kikeletkor haza száll,
ha kiderül a felhős éj,
A csillagokat kérdezem, hogy lesz-e tavasz lelkemben,
visszatérek én valaha még?

Ó, Erdély szép hazám, ha még egyszer láthatnám,
tán soha többé nem hagynám el őt,
Ó jöjj, segíts nekem, könnyítsd meg a lelkemet,
oly nehéz a választás.

Ó, Erdély szép hazám, ha még egyszer láthatnám,
tán soha többé nem hagynám el őt,
Ó, jöjj segíts nekem, könnyítsd meg a lelkemet,
oly nehéz a választás.

Az élet így is megy tovább...

A LÉTFONTOSSÁGÚ NYELV

ApCsel 2,1–13

Dr.G.H. Graaf – Nyitóáhitata 2022 november 19-én az Utrechti dómtemplomban

Gyakran hallhatjuk, hogy az Apostolok Cselekedetei második részében a Szentlélek által végbevitt történés pont az ellentéte annak, ami Mózes Első Könyve tizenegyedik részében történt, és hogy a pünkösdi esemény visszafordította a nyelvek bábeli összezavarását. De ez a vélekedés nem áll. Mert ha így történt volna, az ott lévő emberek újra egy és ugyanazon nyelvet hallották volna és ugyanazon a nyelven beszéltek volna. Mégpedig az emberiség ősnyelvén. Véleményem szerint vannak magyarok, akik azt gondolják, hogy ez az ősnyelv a magyar nyelv volt. Szép is volna!

Volt egy esemény az életemben, amelyre személyesen nem emlékszem, de amelyet nekem utólag elmeséltek. Kórházban voltam, ahol műtetre vártam. Mielőtt elaltattak, az ágyamban egy Mátyás királyról szóló nagyon jó magyar könyvet olvastam. Amikor a műtét után fokozatosan visszatértem az altatásból, anyám ott ült az ágyamnál. Valamit kérdezett, s arra én magyarul válaszoltam: „Beszélj, légy szíves, magyarul. Úgy sokkal könnyebb!” Anyám erre szörnyen megijedt. Azt gondolta, hogy valami történt az agyamban. Az édesanyja szerencsére megnyugtatta, hogy nem zavarodtam meg, hanem csak magyarul beszéltem.

Szóval, a nyelv létfontosságú és kényes jószág.

Azt, hogy a nyelv létfontosságú, minden németalföldi ember tudja azóta, hogy Bonifatiust 754-ben Frízföldön megölték. A frízek tudvalevőleg azért ölték meg, mert amikor azt kérdezték tőle, hogy a fríz nyelv-e vagy dialektus, azt felelte, hogy sem nem nyelv, sem nem dialektus, hanem beszédhiba.

Szóval a nyelv valóban létfontosságú!

Ez kiderül abból is, ami Pünkösdi ünnepén a Szentlélek által történt. Az ott lévők mindnyájan saját „anyanyelvükön” (dialektosz, glóssza – ApCsel 2,6.8) hallották az apostolokat Istennek nagyságos dolgairól beszélni.

Nekem ez a csodás esemény az inkarnáció folytatásáról szól. Inkarnáción azt értjük, hogy „Verbum Dei caro factum est” = az Ige testté lett. Isten, aki Jézus Krisztus személyén át beszélő Isten, ebben a meghasonlott, romlott, bűnös világban ütött sátrat. Ám a Szentlélek eljövételével Jézus Krisztus munkája még tovább megy. Nem csak az történik, hogy Isten emberré lett az emberek között, hanem azt, hogy Isten minden egyes megrontott és elveszett emberben személyesen

otthont vesz. Minden egyes ember saját anyanyelvén hallja Istennek nagyságos dolgait. Ugyanúgy, ahogy azt is olvashatjuk, hogy a Szentlélek tüze lángnyelvekre oszlott szét, és „leszállt mindegyikükre”. A Szentlélek „lángnyelveiből” (glósszáiból) „nyelvek”, glósszák, dialektusok, anyanyelvek támadnak. Minden ember saját életébe, saját életkörülményei közé hatol. Mindenkihez saját anyanyelvén szól.

Az egyik magyar lelképásztor, aki maga is Németalföldön tanult, azt tanácsolta az ugyancsak németalföldi egyetemre készülő ának, hogy mindenekelőtt tanuljon meg hollandul. Ebből az esetből arra lehet következtetni, hogy nagyon sok, németalföldi akadémiákon tanuló magyar peregrinus nem tudott hollandul. Érthető is, hiszen a legtöbb peregrinus nem éveket töltött itt, ráadásul a magyar diákok itt latin nyelvű egyetemi közegbe kerültek. Nyilván alkalmanként, amikor egymás között voltak, anyanyelvükön beszélhettek. Ezért aztán legtöbbjüknek nem lehetett könnyű a vasárnap reggeli holland nyelvű istentiszteletet elejétől végig követni.

Nekünk legalábbis az volt a tapasztalatunk, amikor Kolozsváron laktunk és tanultunk, hogy bár szorgalmasan tanultuk a nyelvet, nagyon sokáig tartott, amíg az istentiszteleten a magyar nyelvű prédikációt rendesen követni tudtuk. Éppen ezért csodálatos lehetett a Németalföldön tanuló magyar peregrinusoknak, hogy 1722-től kezdve Utrechtben magyar nyelvű istentiszteletet tarthattak. Hallhatták a mi menynevei Atyánk evangéliumát az édesanyjuk nyelvén! A nyelv ugyanis éppen a hit számára létfontosságú. Hiszen a hit halászból van!

Ezt tapasztalták meg évszázadokon keresztül a Németalföldön élő magyarok. Az 1968-ban Erdélybe való elutazásunkat megelőző hónapokban már vettünk részt Utrechtben magyar nyelvű istentiszteleten, a Nieuwe Grachton lévő Apáczai Csere János-házban. Mikor pedig hazatértünk Németalföldre, éveken át tagja lehettem a Magyar Protestáns Lelkigondozó Alapítvány vezetőségének. Az a Lelkigondozó Alapítvány is a menynevei Atya evangéliumát szolgálta édes magyar anyanyelvén.

Az anyanyelv rendkívül fontos, mert a szeretet nyelve. De van egy nyelv, amely még ennél is fontosabb, egy igazi létfontosságú nyelv. Hiszen minden anyanyelv tulajdonképpen csak segédeszköz. Segédeszköz ahhoz, hogy tanuljunk meghallani és beszélni a legeslegfontosabb nyelvet. Mert tulajdonképpen erről van szó minden igaz és jó istentiszteleten. Arról, ami A Cselekedetek Könyve második részében történik: „halljuk, amint a mi nyelvünkön beszélnek az Isten nagyságos dolgairól”.

„Istennek nagyságos dolgai” – ez a Szentlélek nyelve. Ez Isten szeretetének nyelve. Ezt a nyelvet gyakran a teremtett világban is hallani lehet, ám akkor annak az Izraelnek a fülével kell reá gyelnünk, amelyik Istennek nagyságos dolgait

saját életében megtapasztalta. Isten szeretetének nyelvét elsősorban Istennek azokban a nagy tetteiben lehet meghallani, amelyeket Izrael nagy szülöttje, Isten Fia, Jézus Krisztus által vitt végbe. „Mert úgy szerette Isten a világot, hogy engesztülte Fiát adta, hogy aki hisz benne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.”

Isten az ő nagyságos dolgaival beszél, ezek az Isten nyelve. Ez az Isten igazságosságának, Isten megbocsátásának, Isten kegyelmének, Isten akaratának, Isten békéjének, Isten örömeinek a nyelve. A Szentlélek azt akarja, hogy tanuljunk meg ezt a nyelvet, beszéljünk ezen a nyelven. Ez nem egy rövid ideig való tanulás kérdése, hanem az életfogytiglan való „nyelv”-tanulás és „nyelv” -használat kérdése. Ez az, ami létfontosságú!

Pál apostol nem hiába írta nekünk: „Ha embereknek vagy angyaloknak nyelvén szólok is, szeretet pedig nincsen énbennem, olyaná lettem, mint a zengő érc vagy pengő cimbalom”.

Persze a Szentlélek nyelvét ilyen gazdag szókinccsel sohasem fogjuk tudni megtanulni és folyékonyan beszélni. De éppen ezért itt az ideje, hogy mindig és mindenütt engedjük, hogy az általunk legjobban ismert nyelv, anyanyelvünk segítségével oltsa belénk Istennek és Jézus Krisztusnak a Lelke az Isten nagyságos dolgainak nyelvét, Isten szeretetének nyelvét.

Azt a nyelvet, amely minket embereket istenhez kapcsol. Azt a nyelvet, amely minket embereket egymáshoz kapcsol. Azt a nyelvet, amely minket a mai teremtett világgal összekapcsol. Azt a nyelvet oltsa belénk, amely nekünk is feltárja a jövőt az új világra, az új életre, az Isten országára.

A Jelenések könyvében öt helyen is elhangzik egy refrénszerű felsorolás az Istent dicséző énekekben: „Meváltottál minket Istennek a te véred által, minden népből és nemzetből, minden törzsből és minden nyelvből”. (5,9; 7,9; 10,11; 11,9 és 13,7)

Ilyen az Isten szeretetének nyelve. Életünk elengedhetetlen nyelve, valóban létfontosságú nyelv! Mindenható Istenünk, Jézus Krisztusban Menynevei Édesatyánk! Köszönjük Igédet! Azt az Igét, ami világot teremtett, az Igét, mely elhívta és vezette választott népedet, Izráelt, azt az Igét, mely Jézus Krisztusban testté lett és lakozott közöttünk... és Pünkösdi után azt az Igét, mely az Krisztus nagyságát hirdeti.

Köszönjük azt az igét, amely bár szól hozzánk, a szívünkig csupán akkor jut el, hogyha a Szentlélek plántálja bensőnkbe, csíráztatja, növeli és teszi gyümölcsözővé. Ámen.

PEREGRINATIO, PRÉDIKÁCIÓ, KATEDRA ÉS SZÓSZÉK

Az első utrechti magyar istentisztelet 300. évfordulójára

Tisztelgő virágainkat az imént helyeztük volna el a fűvészkertben. Ehelyett – csalódottan - a magyar emlékjel eltűnésére hívjuk fel a figyelmet. A hollandiai magyarság az egyetemmel együttműködve 2001. március 29-én állított fel egy emléktáblát, amelynek ez volt a felirata: „Magyar Kápolna. – 1644-ben az Egyetem építtetett egy előadótermet, fent a »Pandhof« kerengő déli szárnyán. Az orvosi fakultás használta ezt a „Theatrum Chirurgicum”-ot anatómiai előadások tartására, valamint összejöveteli- és előadóteremként. 1722. november 30-tól az épületet magyarországi és erdélyi teológiai hallgatók rendelkezésére bocsátották, akik a protestantizmus hazai elnyomása miatt kerültek ide. A lelkészek és diákok minden vasárnap ebben az előadóteremben tartották istentiszteletüket.

1882-ben a Magyar Kápolnát restaurálási munkák miatt lebontották. 1956-ban, a magyar menekültek érkezésével újra megkezdődtek a vasárnapi református istentiszteletek Utrecht városában.” Az emléktábla hiánya megdöbbentett: kinek állhatott az útjába?

Az időben tíz évet visszalépve, ugyanezen a helyen tíz évvel ezelőtt még koszorúztak nt. Tüski Márti szervezésében, aki Édesapja, Tüski István hollandiai magyar lelkész nyomdokaiba lépve, tartalmas ünnepséget szervezett. Az akkori résztvevők közül most is jelen van dr. Bozzay Réka.

Mindketten hasznos tanácsokkal láttak el minket a mostani ünnepet illetően. Magyarországi feladatai miatt nem lehet most közöttünk a peregrinatio történetének elismert kutatója, dr. Postma Ferenc, aki levélben köszöntötte a gyülekezetünket. Hosszú lenne a gratulálók felsorolása, szám szerint 48 régi peregrinus van itt lélekben, reméljük, hogy alkalmas időben sikerülni fog egy emlékkötetnek az összeállítása, és ezáltal a távollevők számára is elérhetővé tesszük az előadásokat és a köszöntéseket.

Úgy véljük, hogy most az ideje köszönetet mondani a szervezőknek és a támogatóknak. Akik felismerték ennek a 300. évfordulónak a páratlan jelentőségét. Elsőként Klaas Eldering, Juhász Tamás, Henk van de Graaf, Ódor Balázs és Urbán Ákos testvéreink nevét említem, egy sorban a Juhász István Alapítvány tagjaival, hiszen velük

együtt ütöttük le az alaphangot. Makkai Réka, Kovács Kata, Csanády Ágnes, Van-Bolhuis Szabó Emőke, Ries Nieuwkoop, Truczka József, Kelemen Attila Csongor, Sólyom Uzonka, Szilágyi Árpád és a saját családom: valamennyien vállaltva mozdították elő az ügyet. Menetközben bekapcsolódtak a mi szeretett debreceni atyáink, Baráth Béla rektor úr és tanártársa, Gonda László. Komoly küldöttséggel zárandokoltak erre az illusztris helyszínre, ami egy szép debreceni hagyomány. Kocsis, András nagykövet úr és munkatársai pedig nemcsak eszmeileg, hanem logisztikailag is segítettek a kiállításaink anyagának szállításában. Ajándékaiknak örvendünk, reméljük, hogy a szimpózium zárása után a jól végzett munka örömeivel koccinthatunk az egészségükre. A kiállítások tulajdonosainak az üdvözlése is felemelő: dr. Millisits Máté és dr. Fekete Ágnes sem lehet közöttünk, de jó szívvel kölcsönözték a szem számára is értékes összeállításait. Legközelebbi munkatársaink körét nem is lehetne zárni Téglásy Sándor és Szomor Attila említése nélkül, ők végezték a tetemes munkát igénylő szerkesztési és grafikai feladatok javát.

Ünnepünk üzenetének a lényege a mi számunkra az, hogy megtaláljuk az összefüggéseket a peregrinusok egyetemi katedrája és a szószék között. A szószék rendeltetéséhez nem fér kétség, ezt a mai délután is lelki örömmel hallottuk. Ugyanis, a testté lett Ige a prédikálószelekből szárnyal a szívünkbe és az elménkbe, hogy világunkban cselekedteté váljon, hogy felfedje az élet lényegét és szépségét. A lenni vagy nem lenni imperativusa, legalábbis a keresztyén ember számára: megtalálni a szószéket, illetve ennek az örömeiben és feszültségében naponta megélni a szószéken elhangzó prédikációt.

A kázifüzetünkben egy valahol pihenő szószék fényképe látható, egyetemi katedra volt, túlélte a háborúkat, ma is ez a múzeumi címkézése, hogy a magyarok prédikálószeke. Berlinben így láttam feliratozva 13 éve. Most nem térünk ki a katedrák és a szószékek ellenségeire, szószertinti megkorbácsolóira, jelenlegi szétlövőire. Békeidőben, ha lehet, az emberek újra felállítják az iskolákat, megépítik a romokat és imádkoznak, mint a csausesztkánus éra után, azért, hogy az ifjak újra mehessenek Nagyenyed Kollégiumába, azt követően pedig egyetemjárásra.

Családtagjaimnak és barátaimnak jutalmat ígértem, azonban az 1644-ben készült utrechti magyar katedra nyomravezetése még várat magára. Ugyanilyen fontos lenne a termet és a katedrát felajánló professzorok nevének a dokumentált ismerete, mert azt tudjuk, hogy kik tanítottak 1722-ben, de lelkileg is jó tudni, hogy a Nadere Reformatie, az akkori újreformátori teológia szellemiségében kik voltak azok a jótevő professzor atyák, akik példaképpül váltak a magyar diákok számára.

Természetesen nemcsak a teológusokra gondolunk, hanem a jog, a medicina, a filozófia és a szabad művészetek fakultására beiratkozott diákokra is, mert annakidején valamennyien templomba járók voltak. Áttekintve az 1722-es névsorokat, nagyjából 20-23 lehetett a templomba járó diákok lélekszáma, tehát a bibliai kettőnél vagy 3-nál jóval többen gyűltek egybe.

Londonban Ficsor Ádám szervezte meg 1727-ben a magyar istentiszteletek tartását, Franekerában pedig egy 1777-es évszámot találunk, de egészen biztos, hogy már korábban is volt anyanyelvű istentiszteletük az akadémiai kápolnában.

Rendtartásaikat nem ismerjük részletesen, de fennmaradtak az állandó imádságaik, úgy Utrechtben, mint Franekerában. Természetesen a Szenczi Molnár Albert féle zoltárokat énekelték. Tapasztalhatták a holland egyház presbitériumainak és a diakóniának az egyházszerkezeti hasznát akkor, amikor erről otthon csak hallomása volt a gyülekezeteinknek.

Angliában a magyar diákok az anglikán egyház kebelében leltek befogadásra, és még a vendégek is részt vehettek az úrvacsorai közösségben.

Meghatottan említjük, hogy ebben a Pieterskerkben is megfordultak, és az úgynevezett Engelse Kerkben is. Ott esküdtek, temettek, akárcsak a Bibliát 11 ezer példányban kiadó Pethe Ferenc esetében, aki nyomtatásra költötte Cornelia Kuyper nevű utrechti feleségének a vagyonát 1794-ben.

Eddig a Keresztesi József naplója örökített meg legtöbbet az utrechti magyar istentiszteletek tartásáról, reméljük, hogy a közeljövőben még több adat kerül elő az utrechti, londoni, bécsi és franekerai magyar istentiszteletek történetéről.

Áldassék a holland akadémiák professzorainak és a városok régi adakozóinak az emléke, akik hathatósan segítettek a peregrinusainkat a hazai iskolarendszer együttesével és a neves patrónusok háttérrel.

Hiszem, hogy a késői peregrinusok a szószék időszerű üzenetének és az élet védelmének a szolgálatában ma is hálással találkoznak a hajdani egyetemek kisugárzó tanításával!

Utrechtben most az erdélyi refrén visszhangzik a szívünkben: Ne hagyjátok a templomot, a szószéket s' az iskolát!

Hermán M. János
Utrecht, Pieterskerk, 2022 november 19.

MEDGIVANDE

till avgiftshjälp
till Ungerska Protestantiska Samfundet i Sverige
(HOZZÁJÁRULÁS az
egyházfenntartási járulékok levonásához
a Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség javára)

Härmed ger jag mitt medgivande till avgiftshjälp till Ungerska Protestantiska Samfundet i Sverige att genom Skatteverket från och med nästa år och tillsvidare dra av 1 % kyrkoavgift beräknad på min kommunalt beskattningsbara förvärsinkomst.

(Ezennel hozzájárulok, hogy a svéd Adóhivatal 1% -os levonást alkalmazzon jövedelmemből a Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség javára)

Namn: _____
(Név)
Personnummer: _____ - _____
(Személyi szám)
Adress: _____
(Cím) Gata (Utca) / nr (Házszám)

Postadress: _____
(Postai cím) Postnr (Irányítószám) Ort (Város)

Datum (Dátum) Underskrift (Alíráás)

Skicka medgivandet till (A hozzájárulást az alábbi címre kell elküldeni):
Ungerska Protestantiska Samfundets Pastorsexpedition, 523 98 HÖKERUM, Tångagärde 136
För att gälla kommande inkomstår måste medgivandet vara insänt **senast 31-e oktober året innan.**
(Ahhoz, hogy a következő évtől érvényes legyen, a hozzájárulást **legkésőbb folyó év október 31-ig** kell beküldeni.)

Medgivandet är giltigt till det återkallas. Blankett för återkallelse begärs från och sändes in till Pastorsexpeditionen:
A hozzájárulás visszavonásig érvényes. Felmondási űrlapot a Lelkészi Hivataltól lehet kérni és oda visszaküldeni:
Ungerska Protestantiska Samfundets Pastorsexpedition, 523 98 HÖKERUM, Tångagärde 136.

Information om statligt stöd i form av avgiftshjälp från Skatteverket, 1% avgift till trossamfund

Den Ungerska Protestantiska Samfundet i Sverige är ett registrerat trossamfund och är godkänt av regeringen för att du ska kunna betala din medlemsavgift via skattedeln.

LAG (1998:1593) OM TROSSAMFUND

1 § Bestämmelser om religionsfrihet finns i regeringsformen och den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

2 § Med trossamfund avses i denna lag en gemenskap för religiös verksamhet, i vilken det ingår att anordna gudstjänst.

3 § Ingen är skyldig att tillhöra något trossamfund. Ett avtal eller löfte som strider mot denna bestämmelse är ogiltigt.

4 § Barn som har fyllt 12 år kan inte inträda i eller utträda ur ett trossamfund utan eget samtycke.

STATLIG HJÄLP MED AVGIFTER TILL REGISTRERADE TROSSAMFUND

16 § Svenska kyrkan har rätt till hjälp av staten med bestämmande, debitering och redovisning av avgifter från dem som tillhör Svenska kyrkan samt med att ta in avgifterna. Även andra registrerade trossamfund kan beviljas sådan hjälp. Bestämmelser om förfarandet meddelas i särskild lag.

Regeringen beslutar att ett annat registrerat trossamfund än Svenska kyrkan skall få sådan hjälp. Regeringen får besluta att ett trossamfund som har beviljats hjälp inte längre skall få det. Hjälpen får lämnas endast till ett trossamfund som

1. bidrar till att upprätthålla och stärka de grundläggande värderingar som samhället vilar på, och
2. är stabilt och har egen livskraft. Lag (1999:956).

AVGIFTSHJÄLP (UPPBÖRDSHJÄLP)

1. Registrerade trossamfund kan få hjälp av staten (Skatteverket) med bestämmande, debitering och redovisning av avgifter till trossamfundet. Det är regeringen som fattar beslut om avgiftshjälp.

Du som är medlem i något annat trossamfund än Svenska kyrkan kan betala din medlemsavgift via skattedeln. Det innebär att arbetsgivaren gör ett förhöjt skatteavdrag i samband med löneutbetalningen och

att Skatteverket sedan betalar ut medlemsavgiften till trossamfundet. Trossamfundet bestämmer själva hur hög avgiften (i procent) ska vara.

HUR SAMTYCKER DU?

Du kan lämna ditt samtycke genom att fylla i och signera blanketten Medgivande till avgiftshjälp som ska skickas till pastorsexpeditionen. Samtycket gäller sedan tills vidare.

Om du vill ta tillbaka ditt samtycke eller säga upp ditt medlemskap måste du vända dig till trossamfundet och fylla i och signera blanketten Återkallelse. Du har rätt att få en skriftlig bekräftelse om när din återkallelse är registrerad hos trossamfundet.

Om du anser att du felaktigt har blivit tvungen att betala en avgift ska du i första hand vända dig till trossamfundet, som kan undersöka om det finns fel i samfundets rapportering till Skatteverket.

Om du och samfundet är överens om att avgiften ska tas bort skickar samfundet en rättelse till Skatteverket, som tar bort avgiften. I de flesta fall tar Skatteverket bort avgiften innan slutskattebeskeden skickas ut. Om slutskattebeskedet har skickats gör Skatteverket rättelser genom att räkna om den slutliga skatten.

HUR HANTERAS AVGIFTEN?

Avgiften hanteras som en skatt. Det innebär bland annat att den ingår i preliminär och slutlig skatt och tas ut för ett helt år i taget. Det är situationen den 1 november som avgör om du ska betala avgift till trossamfundet för det följande kalenderåret.

Skatteverket betalar ut avgiftspengarna till respektive samfund. Under inkomståret får samfundet ett förskott som slutregleras när beskattningen är klar. I början av december varje år skickar samfundet in en datafil till Skatteverket med personnummer på alla som ska betala avgift nästa år.

Samtycke som lämnas till trossamfundet fram till 1 november 2021 innebär att avgiften för inkomståret 2022 (som deklarerar 2023 maj) betalas till trossamfundet.

Återkallelse blanketten för utträde som lämnas in fram till 1 november 2021 betyder att avgiften för inkomståret 2021 (som deklarerar 2022 maj) betalas till trossamfundet. Avgiften för inkomståret 2022 (som deklarerar 2023 maj) gör Skatteverket inget förhöjt skatteavdrag och någon avgift betalas inte till trossamfundet.

Tájékoztató az 1%-os egyházfenntartói járulék levonásáról

A Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség a svéd kormány által elismert, bejegyzett vallási felekezet, így Ön az egyházfenntartási járulékát az adóbevallásán keresztül fizetheti.

Állami hozzájárulás az egyházfenntartási járulék kezelésére

Ez azt jelenti, hogy a Svéd Adóhivatal a felekezet javára 1%-os adólevonást alkalmaz az Ön jövedelméből.

Hogyan lehet hozzájárulni?

Hozzájárulását a lelkési hivatalba küldendő Támogatási hozzájárulás űrlap kitöltésével és aláírásával adhatja meg. A hozzájárulás ezután visszavonásig érvényes.

Ha szeretné visszavonni hozzájárulását, vagy tagsági viszonyát meg kívánja szüntetni, fel kell vennie a kapcsolatot a felekezettel, és ki kell töltenie és alá kell írnia a Felmondási űrlapot. Önnek joga van írásos visszaigazolást kapni arról, hogy a visszavonás mikor került bejegyzésre a felekezetnél.

Ha úgy gondolja, hogy a járulék tévesen került levonásra, először is a felekezethez kell fordulnia, amely kivizsgálja, hogy hibás adatokat jelentett-e a svéd adóhivatalnak.

Ha Ön és az egyház egyetértenek abban, hogy a járulékot tévesen vonták le, a felekezet helyesbítést küld a Svéd Adóhivatalnak, amely korrekciót hajt végre.

Hogyan történik a járulék kezelése?

A járulékot adóként kell kezelni. Ez azt jelenti, hogy ezt az adóhivatal vonja le a bevallott személyi jövedelem alapján adóbevalláskor. Minden évben a november 1-jei állapot dönti el, hogy a következő naptári évre kell-e járulékot fizetni.

A 2021. november 1-ig leadott belépési nyilatkozat azt jelenti, hogy Ön először a 2022-es év jövedelmére vonatkozó járulékot fogja befizetni. (Ezt az adóbevallást 2023 májusában adja le az adóhivatalhoz.)

A 2021. november 1-ig benyújtott felmondási nyilatkozat azt jelenti, hogy Ön a 2021-es év jövedelmére vonatkozó járulékát még a felekezetnek fizeti be (ezt az adóbevallást 2022 májusában adja le az adóhivatalnak). A 2022-es év jövedelme után már nem fizet járulékot (ezt az adóbevallást 2023 májusában adja le az adóhivatalnak).

VONZÁSOK

A többórás áramszünetek alatt, számomra lezárult határok mögött, félelmekkel és aggodalmakkal birkózó gyülekezeti közegben különösen fényesen világítanak az adventi ígéretek. Pilinszky János írja: „Milyen felemás érzések közt élünk, milyen sokféle vonzások között, / pedig zuhanunk, mint a kő, egyenesen és egyértelműen.” A költő nem teológus. Nem tanár, aki nap mint nap találkozik tanácstalan, kétségek közt vergődő és döntéshelyzetekben magukat tehetetlennek érző diákokkal. Mégis igaza van. Marcangoljuk, elemezzük önmagunkat, majd sokféle felemás érzés és vonzás között szétforgácsolódott, elnehezült életünk a nehézkedés törvényének engedelmessé tehetetlen kódarabként zuhan: egyenesen és egyértelműen.

Ézsaiás próféta is beszél, ha nem is sokféle vonzásról, de kétféle: az egyik vonzás az, amely ledönti a bálványokat, a másik pedig, amelyik nem engedi, hogy az ember a bálványok sorsára jusson. Adventkor is két irányba halad a világ. Amit látunk, az a mi utunk: megyünk előre a terheinkkel, és ezek nem is mindig veszteségeket jelentenek. Gyakran becses terheket hordozunk, olyan dolgokat, amelyek nehézzé teszik az életünket, de fontosak számunkra. Pontosan ebben a helyzetben szólal meg Isten úgy, hogy szembejön és tehermentesít. Isten úgy lép be az életünkbe, ahogy a választott nép életébe lépett: szabadítással.

Ézsaiás azt mondja a fogságban élő népnek: a babiloniak istenei kövek, nem jelentenek mást, mint meddő terhet, és nem vár más rájuk, mint a magasra emelt kövekre: a zuhanás és a lehullás. Nem tudják megmenteni azokat, akik rájuk bíznák a terheiket, mivel maguk sem tudnak megállni a mélybe húzó erő előtt. Mindnyájunk mögött és előtt vannak sötét órák, amikor a legdédélgettebb bálványaink húznak le minket. De adventkor nemcsak mi igyekszünk előre, hanem Isten is igyekszik, hozzánk. Karácsonykor megtaláljuk Istent a jászolban, a gazdagságot a szegénységben, a fényt a sötétben, a segítőt az elhagyatottságban. Nem győzhet le végérvényesen semmilyen gonosz minket, még akkor sem, ha mi szántsándékkal vesszük a nyakunkba; a gonosz sem tehet mást, mint szolgálja Istent, aki titokban úgy jelentette ki magát, hogy ő a szeretet, és így vezeti a világot és a mi életünket is, méghozzá közvetlen közelről.

A bálványokra és a terhekre nem vár más végzet, mint a mélység és a nehézkedés törvénye. Isten ezzel szemben azt mondja, neki más a terve velünk: ő alkotott, ő visz, ő hordoz, ő ment meg. Ettől Isten az Isten. Mi már úgy tekinthetünk vissza a történelemre, mint az Istenbe vetett remények beteljesülésére: Istennek személyes története van velünk, megtalálhatjuk kezének nyomát a múltunkban, alakítja a jelenünket, és a jövőt is tervezi számunkra. Visszafelé könnyű okosnak lenni. De így látjuk meg Isten vezetését az életünkben. Sokszor csodák által, ahogy hordoz, visz bennünket a betegségeinkben, a fájdalomainkban, és csak visszatekintve tudjuk megállapítani, a nyomorúságban milyen mélyre is zuhanhattunk volna, mennyivel rosszabbra fordulhatott volna a sorsunk, ha nincs ott ő, hogy megtartsa. Sokszor úgy ismerjük fel Isten ténykedését az életünkben, hogy mindennap szól hozzánk, és lassanként világosítja meg a szívünket, elménket. Szembesüljünk adventkor Istennel, aki ugyanaz marad, elvisz minket a jászolig és ott átad minket Fiának, aki ismer minket minden kísértésünkben és el tudja hordozni hitetlenségünk, zavaros gondolatunk, bálványimádásunk, hidegségünk és dacoskodásunk! Adjunk hálát, hogy a mi életünk felett már nem a mélység az úr, hanem az emberré lett Isten, Jézus Krisztus kezében vagyunk, aki adventkor is a mennyország felé visz minket: egyenesen és egyértelműen.

Laskoti Zoltán

A Szőlősgyulai Egyházközség lelkipásztorja (Kárpátalja)

Megérkezett a Kárpátaljai Szőlősgyulára az Alföldről, a Kis Bálint Református Általános Iskola „cipősdoboz-akciójának” gyűjtéséből származó 285 karácsonyi szeretetsomag.

Szász Zsolt
1934–2022

1934. május 17-én született Magyarbükösön. Történelmi hely, hiszen itt született Kemény János erdélyi fejedelem is (1607), de innen erednek nemesi felmenői, mint édesapja, szövérdi és lándori Szász Dezső is, aki feleségével, Szász Margittal együtt élték a szétszakított ország keserű hétköznapjait. 5-6 éves koráig Zsolt a családi birtokon nevelkedett, s gyer-

mekkori emlékeiben legélénkebben az állatok iránti szeretete és gondoskodása maradt meg benne. De csak rövid ideig, mert fájó emlékként rögzült benne a menekülés, amikor a második Bécsi döntés nyomán az idegen kézen maradt Dél-Erdélyből, Magyarbükösből a Magyarországhoz visszatért Észak-Erdélybe, Szászrégenbe menekült a család. Ott sem volt hosszas a szállásuk, mert amikor Régen ismét idegenek kezébe került, ismét menekülniük kellett, ezúttal a megmaradt Magyarországra. Budapesten rövid ideig laktak, jobbnak látták a nyugati határszéle, ezúttal Szentgotthárdra költözni. Iskoláit itt folytatta és végezte, de itt érte őket 1956 is, és mert mint fiatal részt vett a forradalomban, november 4-én hűgával Imóval és szüleiével ismét menekülniük kellett, ezúttal Ausztrián át, egyenesen Svédországba. A Mölle-i bevándorló központba tartván az autóbusszon ismerte meg élete jövődöbeli párját, Ilonát. Helsingborgba kerültek mind a ketten, ahol Ili a gumigyárban kapott állást, míg Zsolt az Elektroppar/ASEA-ban helyezkedett el. A kezdeti ismeretségből szoros kapcsolat és egy napfényes szerelem bontakozott ki, melyet 1958 augusztusában egy közös jövődö, házasságkötés aranyozott be.

Egybekelésük gyümölcsként Isten gyermekáldással ajándékozta meg őket, Zoltánnal és Vickyvel. Hűséges és szerető házastársaként és szorgalmas munkásemberként Zsolt mindent előteremtett, ami egy megszokott mederben folyó közös életben minden embernek természetes kívánsága szerint alakulhat. Dolgoztak, gyermekeiket nevelték, kirándultak, utaztak, szórakoztak, egymást támogatva rendezték napjaikat. Zsolt különösen szerette a virágokat, kertjét rendben tartotta, de szívesen elment halászni is, vagy éppen bélyeget gyűjteni. Ilikével együtt oszlopos tagjai voltak a Helsingborgi protestáns gyülekezetnek, s már a kezdetektől, az 1960-as évektől tisztséget vállaltak, a gyülekezetben: Zsolt presbitere és pénztárosa lett a közösségnek, s Ilikével mindenben részt vettek, az istentisztelet utáni kávézás rendezésében, vagy bármiben, amire szükség volt. Boldog életükre árnyat borított Ilike balesete. Ettől kezdve Zsolt nemcsak gondozta és ápolta őt, hanem átvett minden házimunkát, takarítást, bevásárlást, sütés-főzést, mígnem 2021 nyarán Ilikét az Úr magához nem hívta. 2021 őszén viszont egy elesés folytán Zsolt eltörte a láb-szárcsontját, s ezután sajnos már nem tudott felépülni; azóta szenvedett a

fájdalomtól, többszöri kórházi beutalás ellenére sem tudtak rajta segíteni. Ennek ellenére mindig pozitív maradt és bizalommal várta a felgyógyulást. Istenben vetett hite segítette mindvégig, hogy józan elmével lássa és elfogadja a lehetetlent. Utolsó óráiban is az Úrhoz fordult és arra kérte, hogy szenvedés nélkül térhessen meg az ő Megváltójához. 2022 november 9-én szerető szíve megszűnt dobogni. Utolsó óráit szerettei közelségében tölthette, így nyugodt lélekkel és szenvedés nélkül távozatott az élők sorából, hogy az általa nagyon szeretett Ilikével találkozhasson. Az ittmaradtaktól: lányától Vickytől, fiától Zoltántól, közeli és távoli rokonaitól, a gyülekezetből a boldog találkozás reményével búcsúzott. Isten adjon neki csendes nyugodalmat, örök békességet.

Biktatták hivatalába Martin Modeust, a Svéd Egyház új érsekét, korábbi linköpingi püspököt.

SWISH-SZÁM: 123 648 7490

SWISH-SZÁM: 123 455 0943

AZ ÚJ KÉVE
MEGJELENÉSÉT
TÁMOGATTA

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

A Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség lapja
Az Északon élő magyarok ökumenikus fóruma
(Ungerska Protestantiska Samfundets tidning
Ungarnas ekumeniska forum i Norden)

Megjelenik évente 4 szám
(Uttkommer 4 nummer per år)

Nr. 4 árgång XXX. évfolyam 4. szám
December 2022 december
Felelős kiadó (Ansvarig utgivare)
a Protestáns Egyháztanács (Kyrkorädet)

Szerkesztő (Redaktör): Molnár-Véress Pál
H-7720 PECSVÁRAD Szárletői út 2
Mobil: +46-70-602 29 68

E-mail: molnarveressp@gmail.com
Honlap (Websida): www.keve.se

Nyomda: DIGITAL TRYCK
504 68 Borås, Grönbogatan 5 Tel: +46-33-122410
Mail: madde@tryck.se / www.dtryck.se

Példányszám (Uppplaga) 650

Egyházfenn tartási járulékot fizető tagjainknak
a lapot ingyen küldjük.
Az Új Kéve iránt érdeklődő más olvasóinkat kérjük,
tájékoztatást írásban kérjenek az
ujkeve@keve.se
e-posta címen.

Egyházi Közösségünk Plusgiro számlaszáma:
Ungerska Protestantiska Samfundet

Plusgiro 602047-3

A Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség
Gyülekezeti Otthona
TÁNGAGARDE,
az Egyházi Közösség által létrehozott
TÁNGAGARDE ALAPÍTVÁNY
(Stiftelsen Tangagarde Forsamlingsgård) kezelésében áll.

A TÁNGAGARDE ALAPÍTVÁNYT
az Egyháztanács által kinevezett
INTÉZŐBIZOTTSÁG vezeti:

világi elnöke a mindenkorai főfelügyelő,
egyházi elnöke a mindenkorai lelkes

Gondnoka BÀN FERENC
Mobil: +46-73-248 00 11
E-mail: tgg_hazkezeloseg@keve.se

a jegyző GAAL IMRE
a pénztáros KOVÁCS ANDREA
IT-felelős ifj. VASZI ÁRPÁD

A Gyülekezeti Otthon címe:
523 98 HÖKERUM Tangagarde 136

A Tangagarde Alapítvány Plusgiro számlaszáma:
Stiftelsen Tangagarde Forsamlingsgård

Plusgiro 25534-9

MÁS ÉSZAKI / BALTI ORSZÁGOKBAN
ÉLŐ MAGYAR GYÜLEKEZETEK
MEGBÍZOTT VEZETŐI
(A szolgálatot alkalmanként meghívott lelkes végzi)

ÉSZTORSZÁG – Tallinn
BÀN ISTVÁN
EE-75326 KARLA Ra vald, Harjumaa
Lodjapuu tee 10-1 Mobil: +372-50-696 42

FINNORSZÁG – Helsinki
SIKET-SZÁSZ CSABA
FIN-HELSINKI
Mobil: +358-40-849 17 59

Istentiszteleti rend 2023

	Kezdsé	Január	Február	Március	Április	Május	Június	Július	Augusztus	Szeptember	Október	November	December
BORÁS	18:00	13	3	3	14	5	9			8	13	10	1
VÄXJÖ	11:00	14	4	4	15	6	10			9	14	11	2
SÖLVESBORG	17:00	14	4	4	15	6	10			9	14	11	2
LJUNGBY	11:00	15	5	5	16	7	11			10	15	12	3
JÖNKÖPING	17:00	15	5	5	16	7	11			10	15	12	3
HELSINGBORG	12:30	21	11	11	22	13	17			16	21	18	9
MALMÖ	16:30	21	11	11	22	13	17			16	21	18	9
HALMSTAD	11:00	22	12	12	23	14	18			17	22	19	10
GÖTEBORG	17:00	22	12	12	23	14	18			17	22	19	10
VÄSTERÅS	12:30	28	18	25	29	20	24			23	28	25	16
ESKILTUNA	17:00	28	18	25	29	20	24			23	28	25	16
STOCKHOLM	11:00	29	19	26	30	21	25			24	29	26	17
UPPSALA	17:00	29	19	26	30	21	25			24	29	26	17
STRÅNGNÄS Magyar mártírok emlékistentisztelete	13:00											25	
TÁNGAGARDE - Konfirmandus Napok													
TÁNGAGARDE - ET Küldöttgyűlés				17-18-19									
TÁNGAGARDE - Trogarde - Konfirmáció						1-2-3-4							
HOLZHAUSEN - Presbiteri Konferencia				31	2								
HOLZHAUSEN - Ifjúsági Konferencia					1-7								
Kolozsvár - Protestáns Szövetség közgyűlés									31	3			

Áldott karácsonyi ünnepeket és eredményes, békés, boldog új esztendőt kívánunk híveinknek, az 'Új Kéve' olvasóinak!